

Uus järgnew romaan — Z. Grey — Kõrbekuld.

5
MÄ
R
S

ROMAAN

No

15

Riigivanem O. Strandmann.

SP
1592

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

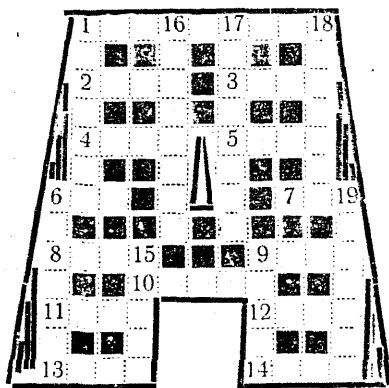
Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 15 (177).

Ristsõnade mõistatus.

Kokkuseadnud: E. Waademann.

Lahendus ilmub „Romaan“ Nr. 18 (180).

Sõnade tähendused.

Wasakult paremale:

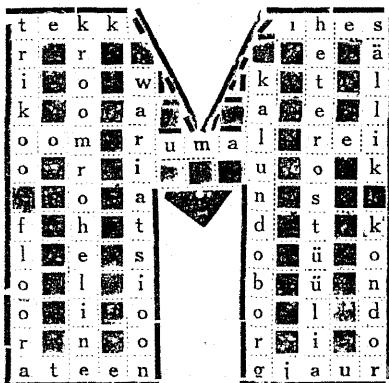
1. Tänav Tallinnas, kus asub tuntud kirjastus ühisus.
2. Alamkarbon (ajastik).
3. Õmblemise vahend.
4. Idäe.
5. Toiduvahend.
6. Fahjulik putukas.
7. Awarss.
8. Kiwisõe piirkond Saksamaal.
9. Ühe Euroopa riigi pealinn.
10. Poolahw.
11. Riigikassa, riigiwara, seda nime leiame ka autokummidel.
12. On igal inimesel.
13. Wautsjor.
14. Eesti luuletaja.

Ülalt alla.

1. Ahw Ida-Asias.
6. Wana-Kreeka näitelawa peamees kunsti teaduse alal.
9. Koduloom.
15. See, kellel palju raha.
16. Riik Euroopas.
17. Ühe Euroopa riigi elanik.
18. Trooni esise põranda kõrgendatud osa.
20. Isoleeraine

Mõistatuse lahendus

Nr. 12 (174)

Imestamisväärne odawasti, kergesti ja puhtaks pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

Ühes sellega pikendate ka pesu wastupidawust, samuti söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saawad imestamisväärne kergesti puhtaks Nõudke igalpool.

Pealadu: Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Wilhelm Jensen: Karin. — Frank R. Stockton: Waim kimbatuses. — M. J. Eisen: Ühes. — Arkadi Awertshenko: Kui inimesel on õnne. — Arnold Liiv: Wang waskpuuris. — Lars Hansen: Jimi armastus. — André de Lorde: Wabaks mõistetud. — H. Wühner: Lese põlw. — Zane Grey: Kõrbekuld. — Tõtt ja nalja.

Nr. 15 (177)

August 1929

VIII aastakäik.

Karin.

Saksa kirjaniku Wilhelm Jenseni romaan.

6

Wiis minutit hiljem istus Rosen sadulas ja ratsutas läbi öö, kuni hommik saabus ja siis pimedus jälle walguse neelas. Siis andis ta enam hobusele kui enesele mõne tunni puhkust ja saatis, nagu kofku räägitud, Torpasse kästjala, kes Karinile, ja ainult temale, tema tuleku pidi teada andma. See oli warajane õhtupoolik, ja täpselt pidas ta sellest kohalejõudmise ajast kinni.

Nüüd kerfifid esile wahtrad, mis lossi warjasid ja kord ta tuba olid tumestanud. Ta jättis nad paremale poole kõrwale ja ruttas mööda; teistfugune sära ümbritses neid nüüd; ta süda ei põfjunud neid nähes nüüd mitte enam aralt ja pelglikult, sest et ta tädi waljut häält kartis.

Gustaw Rosen ütles jeda enesele naeratahes, kui teistfugufeks kõik muutunud, ja ometi põfjus ta süda võib olla kärsitumalt ja pelglikumalt kui iial enne. Ilka lähemalt ja lähemalt kohifes temale Trollhätta wastu murifewa teretufe — tal oli, nagu oleks ta alles eile temast lahkunud, nagu oleks see olnud alles minuti eest ja ta pöörab weel kord ümber ja Karin seisab weel täpselt samas kohas, kus ta teda wiimast korda juudelnud ja temale ütelnud:

„Minu süda loeb Trollhätta tilku ja igas tema tilgas peitub mulle igawit —“

Kui temale sel hetkel keegi oleks wastu hüüdnud nime „Bogesund“, kui temalt keegi oleks

küsinud, kes selle lahingu wõitnud, tema ei oleks jeda kuulnud, oleks jeda waewalt teadnud.

Kui hästi tundis ta teed! Weel ümber murga, weel üks minut, pool minutit, ja ta wiibis oma armsama käte wahel —

Nüüd!

Siin seisis see koht, ja punetawa otsaesifega, peaaegu meeletult kargas ta sadulast maha. Ta filmad lendasid palawiflikult ringi — kas oli ta ometi ekfinud? Kas pettis teda mälestus ja kas oli see olnud mõni teine koht, kus Karin oli pisaratega wõidelnud ja ütelnud:

„Tule, mil tahad, mina ootan sind Trollhätta ääres!“

Ei, wõimatu! Iga männatuwi, iga kivi seisis kustutamatuult ta mälus ja oli siin oma kohal. Karin pidi siin olema; ta oli enese ära peitnud, et proomida tema kärsitust. Ja Gustaw Rosen jooksis üles mäele, waatas iga kaljurahnu taha, otsis läbi iga pöõsa. Nii olid nad siin lastena mänginud, ja Gustaw tundis iga peiduurgast, kusi temale lähemale jõudes nii tihti neiu kulbjuuksed olid äraandlikult wastu säranud.

Ilmaaegu! Ta oli kõik läbi otsinud ja hüüdis neiu nime waljusti ning paludes. Kose koshin neelas ta sõnad:

„Karin! Karin!“

Pittamisi toibus ta. Wististi oli kästjal

kohalejõudmise aja walesti üles annud; neiu ei oodanud teda weel.

Ta läks mäele, kuhu Torpa kätte paistis, ja oli ise kohe walmis peitu pugema, niipea kui eemalt Karini tulekut oleks näinud, et teda siis wiimaks määratud kohal oodata.

Gustaw Rosen ootas tol päewal kaua. Ta ootas, kuni widewik saabus ja waresed waa-ksudes ja suurte parweda kaupa üle Trollhätta kaugele kadusid. Siis kargas ta waitset ja põs-juwal põuel jälle sadulasse ja ratsutas Tor-
passse tagasi.

Tuhanded mõtted möllasid ta peas. Kas polnud käfjalg kohale jõudnud? Kas oli Kari-
nit — ja ta süda hakkas kartlikult põsuma —
haigus takistanud? Wõi oli wahest Brita Sten-
boeck — — ?

Ta andis hobusele kannuiseid, nii et see tuu-
lekirwusel edasi tormas. Mõne minutiga jõudis
ta lossi ette, hüppas sadulast ja jooksis trepiist
üles.

Üks tüdruk tuli temale wastu.

„Kus on Karin?“ küsis ta hingetult. „On
ta haige?“

„Ei, preili on terve ja ootab teid kärsitult,
härä Rosen!“

Ta kiskus usse lahti ja tormas tuppa. Toas
tuli talle Karin ruttu wastu.

„Gustaw, Gustaw!“ hüüdis neiu hirmuga.
„Kas on see tõsi? Ütle ei! On see tõsi, et Sten
Sture on langenud?“

Neiu põsed õhetasid kui tuli ja ta filmad
wahtisid tarretult oodates nooremehe huultele.

„Karin,“ kogeles Gustaw, ta käest kinni ha-
rates, „kas ja ei teadnud, et ma tulin? Kus ja
olid? Juba lõmasti saadid ootasin ma sind Troll-
hätta ääres!“

Neiu waatas nagu ärgates oma ümber ja
langes talle siis ägedasti nuttes kaela.

„Oh, Gustaw, kõik on kaunud!“ ahastas ta.
Noormees wastas meeletult:

„Kõik on mõidetud — meie oleme jälle üks-
teise juures!“

Ja suudles teda.

Karin wabastas enese ja waatas temale
etteheitlikult otja:

„Juba kuu tunni eest tulid ja ja tood meile
alles müüd selle teate!“

„Kuiis tundi ootasin ma seal sind. Kas ja
minu teadet kätte ei saanud?“ wastas Gustaw
kohmetult.

Neiu ütles peaaegu ägedasti:

„Kas on müüd aeg lapsenängudele mõtelda?
Kust wõisin ma teada, et ja Torpast mööda rat-
sutad?“ küsis ta pehmemini.

„Sa ju lubasid seda. Kui ka maailm oleks
minu ümber purunenud, mina oleksin tulnud,“

wastas Gustaw tasakeji. „Kas on meie armas-
tus müüd lapsenänguks muutunud, Karin?“

Ta hää murdus. Karin kumardas ruttu
ja suudles tal pisara filmast.

„Waene Gustaw,“ ütles ta õrnasti, „ma
unustasin, mis ja daani wägivalamehe wang-
las kõik pidid kannatama!“ — —

„Wanglas“ oli Gustaw Rosen olnud ja oli
ärewuses ja segaduses, mis Bogesundi lahing
tekitas, põgenemine. Keegi ei kahelnud selles. See
oli enesestmõistetaw. Noormees ise ei waielnud
wastu, waid waitis. Tema oli tihti kui uimane;
päewa tormilised sündmused murisid ta kõr-
wust mööda, ilma et ta nende kokkukuuluwust
oleks taibanud. Mõnikord katsus ta selle üle
järele mõtelda, aga waevalt oli ta sellega al-
gust teinud, kui ta enese juba tundis olemat
wõimud ja kurwa. Ta nägi ainult, et Karini
põsed olid kord kahwatanud ja siis kord jälle õhe-
tawad nagu tol korral, mil ta oli tagasi tulnud.

Neiu näo wärwis, ta filmade ilmes nägi ta
maailma sündmusi. Karin oli ägedaks ja kirg-
lijeks muutunud, nagu ta seda enne ial ei ol-
nud. Kirgline oma liigutustes, kui kohale jõu-
dis mõni sõnum Kalmariist wõi Stokholmist, mis
linnad Daani kuningale weel wastu panid; kirg-
line ka oma armastuses, kui kallima kaela üm-
bert finni wõttis ja teda suudles.

Ta polnud enam omipoja endine pehme,
lohtaw mängufeltiline; ta oli ilusaim Põhjala
neiu, nagu wana laulik enesele oli ette kujuta-
nud Freiat. Ja tema imeilusas kehas elasid kaks
hinge kõrwuti ning waatasid ta filmist wälja
maailma. Üks hiilgawigatsewate filmadega, mis
olid põhjatamad kui taewajina ja saladuslikud
kui jumine lõuna, armastas Gustaw Rosenit.
Teine waatas rahutult warisewa pilguga kau-
gele, kaugele, mööda armsama näost, mingisu-
gelele nägematule sihile, aetud sulgudeta jõu-
dusest, kõigist lähedusehäälest üle kajades nagu
Trollhätta kuffiwad, kohisewad koseweed.

Karin Stenboeki esimene küsimus polnud
mitte see olnud, kas ta isa Bogesundi juures
haawata saanud. Tema oli küsimine, kas Sten
Sture langenud. —

Päew, mis Rootsimaa härwinemise kaasa tõi,
oli kaasa toonud weel ühe hirmsa sündmuse, ja
isegi sellest oli ajaloo mühin, mis ial ükfitute
peale ei mõtelnud, üle kajanud. Käfjalg, kes
Gustaw Roseni tulekut teatas, oli ka esimese
teate lahingu lõpuotfusest Torpassse toonud. Siis
oli Brita Stenboeck meeletult wälja tormanud,
keegi ei teadnud kuhu. Läbi tormi ja wihma
oli ta edasi rännanud Bogesundi suunas. Ta
leiti neliteistkümmend penikoormat Torpast ee-
mal läbi, läbi märjana minestanult maast ja
toodi tagasi. Nädalaid wõitles ta elu ja surma

wahel, enne kui meelemõistusele ärkas. Siis maatas ta üles — ja ei näinud enam. Brita Stenbock oli pimedaks jäänud.

Mis tähendasid ühe naise filmad Rootsimaa saatuse kõrwal? Karin nuttis ema woodi ääres, kuid siis kiskus üks Stokholmiist tulew teade ta sealt eemale. Sündimuste raskus oli selle neuu kaugele üle ta noorusliku wanaduse tõstnud; wastupanu paljud üfifid niidid — sest siin ja seal kaljude wahel wõideldi salamahiti weel edasi — jooksid tema kätte kofku. Isa wõttis tal Stokholmi kaitsemisest osa, ja harwa möödus päem, mil tema käest Torpassse ta abikaasale ei jõudnud mõni salateade. Ema asemele pidi nüüd häda sunnil astuma wacwalt kahetsateistkümnneaastane Karin. Nii oleks pime Brita Stenbock tihti pidanud leppima tüdrukuga omas toas, kui Torpas weel poleks olnud keegi, kes ustawalt tema woodi ees istus ja kõiki ta soowe wõis rahuldada — Gustaw Rosen.

Ta ei olnud oma tädi iial armastanud, ja ometi ei awaldanud waade pimedale prouale kellegile, isegi mitte Karinile, nii sügawat muljet kui temale. Brita Stenbock oli kange naine, ta ei kurtunud; tema ei ohanudti oma kaotatud filmamalguise pärast, aga sama wähe tänas ta noortmeest, et see tema juures päewad ja ööd walwas ja kannatlikumalt kui kunagi warem kõik ta tujud ja karedad sõnad ära kannatas. Criti tige oli ta siis, kui Gustaw talle ei teadnud wastata, kuidas lood Stokholmis olid, ja ta Karini pidi kutsuma.

Gustaw Roseni süda tundis suuremat walu tädi filmanägemise kaotusest kui Rootsi wabaduse kaotusest, wõib olla weel suuremat walu kui tädi ise. Brita Stenbock ei olnud temale ju mitte enam see endine wali, äkiline tädi, kelle tahtmisele ta pidi alistuma; tema oli Karini ema. Aga kui ta temalt oma pehme tunde ja wõimata hoole eest tänu ei saanud, siis oli Karin temale selle eest kahetsordiselt tänulik. Tihti wiibis neuu tänuisfäraw pilk temal ja tihti sofiistas ta, nooremehes pead käte wahel wõttes:

„Kui hea ja oled, Gustaw!“

See sündis aimult siis, kui sõjawäljalt mingigugust isurasket teadet ei toodud. Mingiguguse raske teate saamisel ei näinud Karin Stenbock oma armsamat ega pannud ka ta paluwaid sõnu tähele. Ta filmad olid pimedad nagu ta emal kõige wastu, mis ta ümber sündis; saladuslikult ja wõimsalt wõlutuna seisis ta nagu wana laulik, kellest saaga jutustas, et ta Trollhätta ääres seisis ja mürisewa jõe deemonlikust jõust wallatuna tahtetult alla tema wõgudeesse hüppas. Neuu oli sellest oma lapsapäewil tihti kuulnud, oli Trollhätta ääres seisnud

ja kohta silmitsenud, kus see pidi olema sündinud, ilma et sellest oleks aru saanud.

Nüüd jutustas Rosen seda temale kord jälle widewikutunnil, mil neuu, nagu kord lapsena, õnnelikult tema kõrwal istus. Ta ütles naljatades temale paistwat Karin mõnikord olewat nagu wana laulik ja ta isamaa saatust nagu Trollhätta mürisewa kofst, mis teda ta käest tahtwat ära kiskuda.

Aga ta naeris õnnelikult, et ta neuu sellest kuristikust oma kätega ifta jälle jõuaks wälja tunda.

„Mis sul on, Karin?“ küsis ta äkki ehmatades.

Ta tundis, kuidas neuu kehast ta sõnu kuuldes wärin läbi jooksis ja kuidas ta oma pea, tema ümbert kõwasti kinni wõttes, ta rinnale jurus.

Karin maatas kummaliise pilguga üles ja sunnles teda.

„Waene Gustaw, ära wäsi,“ ütles ta tasakese. „Kui sina wäsitid ja woolus oleks minu juba haaranud, nii et juba hilja oleks mind weel tabada ja üles tõsta“ —

Jälle wärises ta ja langes Gustawi rinnale.

„Ära jäta Karinat maha,“ sofiistas ta; „sa oled mulle ju nii armas — nii armas —“

Siis saabus päem, mil Stokholm langes.

Daani piirajate ülewõim oli mere poolt liig suur; kaitstjad taganesid isemaale ja lewinesid põhja ning lõunasse. Ka Gustaw Stenbock tuli Torpassse tagasi. Rootsi oli kadunud; igal üfsikul oli waid weel oma elu päästa.

Tumedad päewad lausid Rootsimaa kohal ja eriti Torpa kohal, kuigi 1520. aasta juuni kuni hilise sügiseni oli eriti haruldane selge.

Kuid oodatud tagaajamised jäid tulemata. Uus kuningas näis kõigi oma alamate wastu olewat ühesugune isalik ja pehme; ta ei näidanud enam mõtlewatki rahwa wastupanule ja relwadele; kõik näis olewat unustatud ja andeks antud. Kõige leplikumal wiisil saatis ta kutsed maa aadelile ilma wahettegemata, kes neist tema wastu wõideldud ja kes mitte, et nad nowembrikuul algul Stokholmi tuleksid tema pidulikule kroonimisele.

Aimult Gustaw Rosenile osutusid need kurwad päewad õnnelikudeks. Näis, nagu oleks Karin pärast teadwust-tumestawat haigust jälle ärganud rõõmule ja armastusele. Ta toetus armjana käwarrele ja kuusis tema seltsis laantes ja mägestikus, nagu ta seda oli teinud lapsena. Ta naeratas jälle ia Gustawi süda põhjus rõõmsasti ning muretumalt. Nooremehes maailm seisis neuu filmades, kust ahastaw unistus kadunud, ja Karini südamel ei näidanud olewat millegi mu jaoks ruumi kui wana, uuesti

Riigiwanem O. Strandmann.

kelle walitsus kinnitati ametisse 10. juulil s. a.

fündinud ja selginud lapsepõlwe armastuse jaoks. Tulistamaid sõnu fosistas Gustaw temale nüüd kõrwa, ja Karin peitis oma pea punastades ja õndsalt tema rinnale. Ka Gustaw Stenbockile polnud kurwal ajal muud üle jäänuud, kui oma laste waitsest õnnest rõõmu tunda.

Minult Brita Stenbock jäi Roseni vastu jääjeks nagu ennegi ja leidis alati uusi ette-
käändeid oma abikaasa soowide nurjaajamiseks, kes kätte pulnapäewa mitte enam ei tahtnud edasi lükata. Aga lõpuks ei leidnud ka Brita selleks enam mõistlikku põhjust. Laulatus mää-
rati detsembrikuu peale kindlaks, ja salajas sü-
dames lugesid õnnelikud noored päewi, mis neid weel pulmadesest lahutasid. —

Sis jäi Stenbock kutsu, Gustaw Rosen aga käsu kuningas Christierni kroonimispidustustele Stokholmi sõtta.

Lahkumine oli walus, Karini poolt pisarastest rikkam kui esimene lahutus. Ta wõis ainult lühikene olla, kuid seda oli ka esimesest usutud. Aga ta oli ka paratamatu. Stenbock ise fundis Rosenit minema, sest et selle minematajäämine temale wõis kõige pahemad tagajärjed kaasa tuua. Tema ise wabandas ennast põlwewigastusega ja talwise raske reitiga. Tema sama wähe kui teised, wäljaarwatud Gustaw Erikson, kartsid hädadohtu, aga ta arwas alandawaks

wõitja kotta ilmuda, selle wastu ta weel hil-
juti oli wõidelnud.

Päewal, mil Karin ilma Gustaw Folkungi. fäcta oleks Trollhätta färestikku kistud, oli Gustaw Stenbock saanud teised mõtted. Kõik kutsutud olid kuningaga käsu täitnud ja tema kartis, et oma ilmnematajäämisega kasutuma t ära-
tab kuningaga wiha peaasjalikult oma laste wastu. Ilma et sõnagi oleks lausunud oma abikaasale, selle wastuseisumisest ta oli weendunud, läks ta Stokholmi poole teele.

Sis kohtas ta Wenerijärwe kaldal Gustaw Rosenit, kes sealt tagasi tuli.

Ärritatuna, inimlikult wihasena werise teo üle, mille tunnistaja ta olnud, ratsutas Gustaw Rosen Stenbocki seltsis Torpasse tagasi. See hirmus tegu kibutas teda ägedamatele sõnadele kui ta neid iial awaldamis, nii et kõlas, nagu tunneks ta teotust ja häbi, mis Rootsimaaale tehtud, nagu oma häbi ja teotust. Ja wõib olla, et ta oligi teel siina poole; wõimalik, et talle sijemine hääl oli ütelnud, et ta enese peab wabastama ilusatest lapseunistustest, kui maa ja rahwa, kui tema Daanimaa oma hirmsa ku-
ninga hirmsa äraandluse üle, mis ta ühe teise rahwa wanemate kallal toimepannud, weel rõõmu tundis. Wõimalik, et noormees tol õhtul wal-
mis oli unustama Gerda Rosenit ja ilusat kuningannat Dagmari, Seelandi pukimetsi ja oma lapsepõlwe unistusi, aga ka Karin Stenbocki teist hinge ja teisi silmi mõistma.

R o l m a s p e a t ü k k.

Nüüd oli kõik surnud ja taltsutatud Lääne-
merekst kuni Põhjalla mägestikuni. Taewas oli pilwis, waewalt ilmus päike, et kohe jälle ka-
duda, ilma wärwita, rõõmuta, julguseta. Brita Stenbockil oli kõige parem, tema ei näinud seda, aga seda paremini ta kuulis, ja tema kõr-
wad kuulsid, mida ta filmad ei suutnud naha.

Gustaw Rosen ei olnud oma ema ja ilusat Dagmari tost õhtust saadik mitte unustanud. Hetke aega oli ta seisnud nagu wankawal kal-
juhharjal, kust tuuleõhk ta pidi siia wõi sinna poole maha paiskama. Torn, mis Torpa los-
sist üle mühisenum, oli ta tagasi wirutunud, Stokholmi werepulmi, mille tunnistaja ta olnud, oli ta hingest kistunud.

Ta ei unustanud seda enesele, ei mõtist-
lenud selle üle, ometi oli asi nii. Tema süda oli nagu uimastuses, seitsaadik kui ta — et Karini tuba mõne wõdra palgasõduri jala läbi mitte rüwetada — kuningaga wiha ja tema sõ-
durite piikide wastu trostjuss näidanud ja ise naeratades oli üle selle läwe astunud, kust ta enam aastaid polnud jalga üle tõstnud. Mää-
ratu tunnu walu maadles ta rinnas. Tema ei

kahelnud kallimas, ei süüdistanud oma südames tema ebatruudust. Aga et Karin nii oli võinud teotfeda, et ta oli võinud salaja midagi teha, mis ta puhta pildi võis kahklusetahmaga rüüvetada, jeda tundis ta niimetumalt kurwa tuudega; kibedamini kui iial enne tundis ta, et olemas oli midagi, mis Karini hinges oli kaswanud hiiglasuureks ja nüüd seisis lahutawalt nende wahel.

Sama wähe kui ta sellest midagist aru sai, jama wähe taipas Karin oma aimamata süütuses oma peigmehe walu selle loo puhul, mille juhustlikuks kaasteadjaks ta oli saanud. Mis ta teinud, oli tema meeletst nii loomulik; asjaolud olid jeda nii tuugiwalt nõudnud, et ta jeda oli pidanud tegema, kuiqi tal aimu oli kahlusetst, mis ta sellega võis äratada. Aga ta oli kahel-fateiftkümmed aastat wana ja tema hing puhas kui Trollhätta lumine waht. Kohmetama-tult jutustas ta nüüd, wil ükski töötus enam ta keelt ei kammitsemud, kallimale kõik selle süüd muse üksikasjad, mis tema tagajituleku õhtul esinemid. Gustaw Folkung polnud esimene paqulaue, kellele Torpa loss warju pakkunud. Kuid muudu olid pagulased maja härralt warju palunud, ja esimest korda oli see olnud Karin, kes nüüd oma käe peal targalt ja otsustawalt oli pidanud teotfema.

Uwalikult ja midagi paha kartmata seletas Karin, et temale weel ükski abiwajaja sellist muljet polnud awaldanud, et talle peaaegu oli paisjunud, nagu oleks Gustaw Griffon käskinud ja tema, oleks pidanud sõna kuulma.

Rosen kahwatas, kui Karin jeda ütles; oli, nagu oleks ta midagi ütelda tahtnud, et ta raskesti hingaw rind sellest wabaneks, aga ta neelatas selle sõna alla ja kuulas waikides, kuidas neiu edasi jutustas ja hirmust rääkis, mida ta tunnud, kui Rosen juba enne oli tahtnud ta tuppä minna, sest et ta Folkungile oli annud oma sõna jeda mitte kellelegi ära anda, ja kuidas ta lõpuks meeleheitel, tuleb, mis tuleb, ometi oli julenud Daani sõdurite wahelt läbi tungida ja tagantse kaudu oma tuppä rutata.

„Sest ma kartsin, jina wõiksid ta ettewaatamatult wõi allatusest kangena ära anda, Gustaw, enne kui ma sind sain hoiatada. Me kuulsime sind hiljem oma taga käigus hüüdwat: Siia, siia! Mispärast tegid sa jeda?“

Neiu waatas temale selle juures oma süütute sinisilmadega küsiwalt näkku.

Roseni otfaesine läks selle pilgu ees punaseks nagu kirjategija oma; segaselt kahmas ta neiu kätest kinni, sündles neid ja kogeles:

„Anna mulle andeks, Karin. Ma olin kõigest sellest, mis Stokholmis sündis ja siin enne

jeda ärritatud, ja uskusin — arwasin — taga-ajajaid kõrwale juhtiwat.“

Neiu raputas, jeda ifta weel filmas hoides, oma pead.

„Kuidas teie mehed, jeda niimetatakse kangeks sooks, sellistel puhkudel oma pea kaotate ja kõige jõledamale teole jatute! Sest selle asemel, et daanlasi kõrwale juhtida, juhtis sinu hülle nad just meie jälgedele. Weel minut aega, ja kõik oleks olnud hilja.“

Ta waikis hetke ja mõtiffles.

„Miks tulid sa üdse käiku?“ küsis ta.

Puna nooremehes näol muutus, tume tuli löi ta filmis sädelema.

„Sinu toas olid jäljed, sinu woodis, Karin. Kuit ma mõtlen hetkele, wil ma neid jälgi märkasin — “

Ta peatus ja pööras näo kõrwale.

„Siis teadsid sa, et ma kedagi enese juures olin peitnud,“ wastas neiu etteheitwalt, „ja pidiid kahelordset ettewaatlik olema, kuna sinu ettewaatmatus minu peale wõis kõige pahema kahtluse pöördä.“

Tahtmatult pidi Gustaw Rosen wiimaste sõnade juures weel kord neiuile filma waatama. Neiu hääle etteheide peitus neiski; aga kuna neiu uägi, et ta Gustawile sellega oli walu teinud, siis järas ühtlasi ta filmist wana õnnelik armastus läbi, nii et Gustaw ta ette wa-pustatult põlwili lauges ja kogeles:

„Anna mulle andeks, Karin, anna andeks!“

Neiu ei teadnud, mis ta temale pidi andes-tama. Kuristik seisus kahtluse wahel, millest ta rääkinud, et noormehes ettewaatmatus jeda oleks wõinud hukutada, ja selle kahtluse wahel, mille eest noormees temalt piisafilmi andeksandmis-

Johan Depman,

Harjumaä kooliwalitsuse juhataja, pühitses 26. juulil s.a. oma 40. aastast sünnipäewa.

palus. Sellepärast ütles ta nüüd jälle ainult seda, mis ta tol õhtul oli ütelnud:

„Sa oled nii kummaline, Gustaw —“

Tema oleks pidanud ütleva: Armukadedus on kummaline. See kahepeaga elukas, mille wärm hõiskamise ja meeleheiteliga, süüdistuse ja kahetsusega waheldub. See on nagu paha wain, mis, lord pimedusest wälja wõlutud, päewalgelt enam ei lahku. Mis õnnetu juures, kes ta saagiks langenud, kordub nagu palawit, ta silmad pimestab, ta peaju tumestab, teda raputab ja meelemärfusetult maha paiskab. Mis teda uneft äratab lehe kahinaga ja äsfi tab warju kallale. Mille ta selgel tunnil ära tunneb kui oma furnawaenlase ja temaga wõitleb ja maadleb ning ta äraqi wõidab ja millele ta, kui kuufatufetund läheneb, ometi ifka jälle wõimetult alistub.

Ilmi Folfung ei tulnud Gustaw Roseni juuft iial enam kuuldawale, aga tema südamesse oli ta nagu terawa noaga lõigatud. Detsember oli juba ammu möödnud ja pulmadeks määratud päew igawiffu kadunud, ilma et teda oleks mäletatud. Liig tume oli olnud Rootfimaal taewas ja Brita Stenbocki lähikesele sõnale polnud midagi wastata, kui ta ütles, nüüd ei olewat aeg pidufid pidada.

Ühetoonifelt möödnus talw Torpa loffis. Minuski inimesejalg fägawas lumes ei ofutanud ühendusele wälisilmaga; juures kaares kraafjusid rongad ja waresed kui ainsad elawad olewused üffiku, suure maja ümber. Wali, pitalt kestaw pakane tegi ifegi nemad julgeks, nii et nad kõõgi juure tiiffusid ja tüdrukute käest jäänuifeid sõid mõi afna taga tundide kaupa ootafid filmapiffu, mil Karin nende nälja peale halastas ja neile kui ka tuwidele toitu andis. Nende hulgas leidus wäiffeid hafte, kel läikimustad juled ja kes neuu ligidal kõif oma au kariliffuse unustafid ja juft kui tuwideks muutufid. Nad lendafid Karinile julgesti õlale ja nokkifid tema peoff ettewaatlikult teri.

Neilt pidi ta ka kuulma, mis wäljas maailmas fündis, feft temal olid sellest alati täpfe teated, ehk küll keegi inimene majas ei käinud. Tema teadis selgesti määffuft dalekarllaste kestel, kuhu Gustaw Waafa oli põgenenud. Ja sama hästi tundis ta nende õnnetute nimekirja, kes Slofholmi merepulfmalt pääsnud ja keda nüüd fogu Rootfimaal muuffiti ning kätte faades tapaplatfjile weeti. Ifegi lastele ei antud armu. Fõlõpingis raiuti ühe aadelimehe Ribbin ja tema kahe poja pead kuningaga juuresolekul maha. Wanem poeg oli kahetsa aastat wana, ja kui ta pea firwe all langes, priffis ta weri ta wiieaastafele wennale. See palus tiimufat ehmatades: „Palun, ära määri minu riis-

deid, midu ema tõreleb,“ ja timukas wiskas firwe käest ning loobus laft tapmalt. Aga kuningas Chriftiern kufsus teife timuka ja lastis nii lapse kui ka kaastundliku timuka pea maha raiuda.

Kõif need asjad olid Torpas teada; kuid Brita Stenbock ei fortjutanud nägugi, ainuiffi wihahäält ei tulnud enam ta juuft. Oli selge ja felgus päew päewalt ifka enam, et Stenbocki maja Rootfji kuningaga oli rahu teinud. See oli tarf tegu, wäga tarf, feft nende wäheste aadeliffooff perefondade hulgas, kes üle jäänud, omas ta efimefe koha ja tal oli kuningaga armuiff wõib olla õigus kõige kõrgema koha peale maal. Wihafelt ja põlglikult fofistati tema äraandlikkuse kohta fajatuft ja räägiti juba ifegi seda, et Stenbock fiis Rootfimaal walitfejaks olla määratud, kui kuningas Chriftiern, nagu teati rääkida, Daanimaale tagafi läfs.

Weel leidus mõnda, kes seda ei ufkunud ja sellele wihafelt wastu waidlefid, fiis jäid äkki needki wait, feft igale poole lendas teade, et kuningas oma reiffil Stenbocki kufsel ka Torpat külastada tahtwat sel puhul, kui Karin Stenbock Gustaw Roseniga laulatataffe.

Kuulufjutul oli õigus.

Brita Stenbock ife oli oma õepojale nõu annud kuningalt lahkuifeawalduff paluda, ja rõõmfamini kui iial enne oli Gustaw Rosen oma walida tädi käfu täitnud.

Aprill puhus oma efimefe pehmema tuulega lõunast, kui Gustaw Rosen Torpalt lahkus ja möõda põhjatuid teid Slofholmi ratsutas. Sealt faatis ta teate, et kuningas nõus olla ja efimesel mail Torpasfe jõuda, aga et temagi enne tagafi tulla ei faawat, kuna Chriftiern nõudwat, et ta seniks tema juure pidawat jääma ja teda fiis faatma.

Aprill pole Rootfjis weel kewadkuu. Weel ifka seifis lumi Torpa ümber, weel ifka lendafid hakid ootawalt afende all, istufid Karini õlale ja fofistafid talle kõrwa falajafeid teateid, mis nad wäljas kogunud.

Mõnikord lendafid nad, äkilifeft kääraff ehmunult, üles. Wanad majas oli nüüd mitmesuufat kõra, kuigi ta oli olnud talw otsa wait. Wasarad paukufid fogu päewa ja hull käsitõõliffi tõõttas piduliku wastuwõtu tarwis. Tubafid kuningaga ja tema faatfonna jaots paffus loffi pahem tiib; selle kestele suurde faali ehitati ilus altar ja ehiti fogu maja Põhjamaa kombe järele mirdi ja kuufewannikuteaga.

Nii walitfes seal hommituffi õhtuni kõwa kõra ja tegemus. Brita Stenbocki pimedad filmad nägid kõif ja korraldafid kõif, kuna Karini elaw pill ifeäralifeft läitfis, kui ta selle,

Kuulus Norra kirjanik **Knut Hamsun** pühitseb 4 aug. s. a oma 70 a. sünnipäeva. Ta sündis sise Norras, Lom'is Gundbrandsdalen is rätsep Peder Skultbakkeni pojana. 14. aastaselt astub ta õppoisiks kaupmees Hesthageni juure 17. aastaselt õpib ta kaluriteküläs Bodös kingsepa juures. Peale selle on ta weel olnud kiwilõhkuja, küllakooliõpetaja, käskjalg ja puulõhkuja. Kaheksateistkümne aastaselt hakkab ta esimest kirjutama; ta nimetab end Knut Petersen Hamsund. Tromsös ilmuwad tema sulest: Üks armastusjutuke „Möistatusline,“ üks luuletus „Jällenägemine“ ja jutustus „Björger.“ Keegi kaupmees toetab teda aineliselt ja saadab teda omal kulul Hardangeni, kus tal walmib teos „Frida.“ Ta reisib Kopenhageni, kuid ta töid ei wõeta trükkida, ka Kristianias ei wea tal. Kaks aastat töötab ta lihttöolisena teede parandamisel. Olles 23 aastane rändab ta Ameerikasse. Reisiraha kingib talle keegi taluperenaine ja sõit Saksa laewal on tal priil, sest ta kirjutab teateid ajalehtedele. Ameerikas on ta elu waheldusrikas, mõni aeg töötab ta larmides, siis katsub ta müüjana teenida igapäewast ülalpidamist. Säält rändab ta ühe Norra pastoriga Minneapolisse, kus ta haigestub ja saab raske werejooksu. Pastori abiga reisib ta kodumaale tagasi, kus ta pea paraneb. Jälle otsib ta tööd, wõideldes igapäewaseleiwä pärast Seda ajajärku kirjeldab ta oma teoses „Nälg.“ Mõne aja pärast rändab ta uuesti Ameerikasse. Ühel talwel on Hamsun konduktoriks Chikago tänawraudteel, mida ta kirjeldab jutukeses „Naistewoit.“ Ta elu on wäga seiklusrikas. 1890. a. ilmub tema romaan „Nälg“ ja ühekorraga on Knut Hamsuni nimel ilmakuulsus. 1892. a. walmib ta teos „Müsteeriad.“ Poolteist aastat on ta Parisis, kus kirjutab teosed „Uus maa,“ ja „Pan'i“. Säält pöördub ta mõneks ajaks tagasi kodumaale. Saades riigilt stipendiumi sõidab ta Soome, Wenemaale, Kaukasusesse ja Türgimaale. Tema sulest on ilmunud suur armastusromaan „Wiktorias“, „Sügistähtede all“, „Benoni“, „Meie

Knut Hamsun.

aja lapsed“, „Maa õnnistus,“ „Naised kaewul“ j. p. m.

Nüüd oma eluõhtul elab Knut Hamsun waikselt oma mõisas Nörholmenis, mis asub Hamarhöy saarel, ja näeb oma töid laialilaotud terwes maailmas.

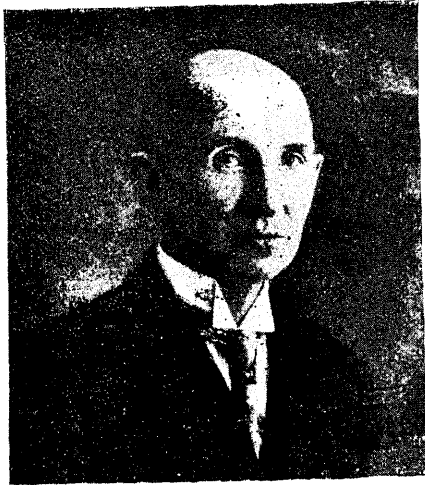
mis ema kästis, lastis teostada. Oli kummaline, aga selge: see pill ei mõelnud, wõi mõlles maid õige wähe altarile, mida suurde saali ehitati. Need olid Karini teised filmad — filmad, mida Gustaw Rosen kartis, aga ei mõistnud.

Alles kui õõ saabus, waihus ükfit mõis rahusje. Töölised kadusid oma korteritesse, mis neile kormwalhoonetes walmistatud. Lõssi ei jäänud neist keegi õõfeks; niipea kui nad läinud, lukustas Gustaw Stenbock ise maja wälisukse ja lükkas ufjele raske tammepuust riimi ette. Siis ei pääsnud sinna enne päewatulekut enam keegi sisse ja wäljast ei kajanud suurde majja enam wähematti heli. Minult sees kostis wahetewahel salajane hää, nagu oleksid Karini haid sinna sisse pääsnud ja lendaksid pimedas ettewaatlikult tagatrepist üles ja pimedaid, pilli käife mööda edasi.

Neijas peatükki.

Oli alles efimese mai warajane hommit, kui üle laia Wenerijärwe hiilgaw rong lähenes. Järwe wiimase jää oli jäätkütkest pääsnud Motala jõgi päew warem alla Läänemeresse karmud. Nii mõnedki filmad, mis nägid kirjuid lippe kandwaid paate, mille keskkel rikkalikult ilustatud kmingalaew liikus, wõis eneses salajas teisi soowe peita kui ta kartlikud huuled hüüdsid, kui rong maale jõudis ja liikus teed mööda, mille talupojad nädalate joofful õõd ja päewad töötades olid käiguks korda seadnud. Illewal Dalekarias ei oleks huuled wõib olla oma salajatusi mitte salanud, ja kuningas Christiern ei oleks oma suurest jaatjatehulgast hoolimata mitte nii rahulikult selle maa laiaõlaliste meestest möödnud, kellest nii mõnigi temale oleks wõinud noa südamesse pista.

Uga siin polnud midagi felletaolist karta.

Karl Lemberg,
tuntud samanimelise suuräri asutaja
ja peaosanik. pühitses 19. juulil s. a.
oma 50. aastast sünnipäewa ja 30.
aasiast äritegewust.

Rüül nimetati päewa esimeseks maiks, aga talu walitjes weel Rootsis ning hoidis teda oma kütteis.

Sünge näoga ja jäiselt kui talu ratsutas Christiern läbi maipäikese lahmatu walguise, mille külm paiste pilks oli ta nimele, mis inimesed temale annud.

Runinga ratsahobune oli must peast kuni sabani, ainult punane sadul, millel ratsanik istus, läikis nagu meri mustal põrandal, ja lumiwalge täht hobuse otsa ees tuletas meelde kuningas filmamuna walget, kui ta need kurjalt lastis üle käia jalkadest, kes olid siia ja sinna teeäärde kogunud. Tema pilk oli weel tarretum kui enne, tost böst saadik Stokholmis, ja sügawad, warjulad waod seisid ta otjaesijel. Surmawälk ahwardas õudsetes filmades seal, kus nad alandlikku hirmu ei näinud. Oli näha, tema ripsmete wärina küljes rippus wereplekkidega rüwetatud kirwes, mida kuningas metfit „wader“ ehk timukas paljalt ja nagu wäljakutsuwalt oma õlal kandis.

Wõib olla ainus, kes sellest midagi ei märganud, oli Gustaw Rosen. Temale paistis maipäike olemat nii jõe ja hiiulgaw kui kestsuwel; keswade wirwe seisid tema filmade ees surmud wäljal, ja ta ei näinud muud kui uudishimu ja aukartlikku hämmastust pilkudes, millega maamehed möõduwat rongi filmitsefid. Runinga käsul ratsutas ta tema pahemal pool; ta hobune tantsis nii rõõmsasti tema all, et ta teda waewalt suutis taltsutada.

Christiern oli sõnakehw, nagu ta seda alati olnud ja Rootsinäa allarõhumisest saadik weel enam oli. Alimult wahetewahel ütles ta mõne sõna, mida noormees, kes oma naerwatesse, etteruttawatesse miistustesse waibunud, mõnikord ei kuulnudki, ja kuningas ise oma mõtteid haududes ei oodanudki tihti temalt wastust.

Majas, mida ta Daanimaale tagasi minnes oma külastäiguga austas, oli tema kawatsustele tähtjas. Stenbocki isikus austas teda pärast Stokholmi sündumusi kartlikult ühjudusse põgenenud rootsi aadel; ühtlasi aheldas ta Gustaw Roseni kõwasti oma asja külge. Müüd ratsutasid nad üle Jalköpingi wälja ja ümber waadates tõsisid kuningas sadulas kõrgemale.

„Me oleme paremini teinud kui meie wanaema Semiramis,“ ütles ta äkki terawa häälega. „Proua Margarete polnud suur põllumajanduse tundja ja muistat, et kui tahetaks harimata maad põlluks teha, siis kõik juured tulewad wälja kiskuda ja maad werrega wäetada. Oleks ta tookord seda teinud, selle maa ilusad tütreid armastaksid meid enam ja ei leiaks meid nii inetud olemat. Wõi usud sa, et Trollhätta roos selle ameti pärast, mis oma peale wõtame, meie wanaduse waatamata jätab ja meile lahkesti tere tulemast ütleb, Rosen?“

Christiern naeris lühidalt ise oma küsimuse üle, ja ta filmad lendasid walgutiirelt üle wastust otjawa kaa laje näo. Aga enne kui see oli wastuse leidnud, jattas kuningas:

„Siin lewamad fondid, mis minu ja sinu waprud esimanemad hunikusse on kuhjanud, Rosen, ja minu hobuse kabi astub wõib olla juft sinu esiisa targale pealuule, kes küllalt loll oli, et enese lafi sellise asja eest kui Rootsi löhki lüüa. Meie oleme targemad, Rosen; meie ei loo mingisugust Kalmari unioni, mis enne seda liha ja were maa sisse tambib, waid me loome unioni, mille pinnast liha ja weri tärkab. Mõtume kiiremini, päike on juba looja minemas ja Trollhätta roos ootab meid.“

Tema majesteet Rootsi, Norra ja Daani kuningas Christiern Teine oli täna iseäralikus tujus, nagu teda keegi enam Stokholmi kroonimisepidustustest saadik ei olnud näinud. Hämmastamult filmitsefid tema saatjad üksteist salamahti; see oli paha märk, kui Christiern naeris. Siis pidid nad oma hobustele kannuiseid andma ja kihutasid kuningas edasitormawale mustale täwle üle Jalköpingi wälja järele.

Oli juba widewik, ja Torpa loss oli sadadest laternatest ning tõrwitustest walgustatud, kui kuninglik peigmeherong kohale jõudis.

(Järgueb.)

Waim kimbatuses.

Ameerika kirjanik **Frank R. Stockton.**

Mr. John Hinckmani suwila oli mitmel põhjusel mulle meelitawaks wiibimiskohaks. Ta oli wõõraste wastuwõtlikkuse eeskuju, mis oli geniaalne, kuigi weidi impulsiwne. Suwila oli ümbritsetud laiaast, siledast murust ja kõrgetest tammedest ning wahtratest; mitmes kohas olid warjukad lehtlad ja majast mitte kaugel woolas wäike oja, millest üle wiis lihtne sild; seal oli puuwiljapuid ja lilli, meeldiwaid inimesi, seal mängiti malet, piljardit, ratsutati, tehti jalutuskäike ja kalastati. See kõik oli suuresti ligitõmbaw, kuid ükski neist lõbudest wõi kõik kokku poleks suutnud mind suwilas kaua kinni pidada. Olin kutsutud forellide ajaks ja oleksin arwatawasti juba warasuwel lahkunud, kui mitte ilusal päewal, kui rohi oli kuiw ja päike mitte liig palaw ning tuul jahutaw, laiaoksliste puude all poleks jalatanud minu Madeline.

See daam polnud õigupoolest minu Madeline. Ta polnud end iialgi mulle lubanud ega polnud mina õigustatud teda enesele tahtma. Kuid et ma tema omastamist pidasin ainsaks põhjenduseks, mispärast maksab elada, siis nimetasin teda oma unistustes omaks. Wõib olla, et mul poleks tarwis olnud selle omastawa asesõnaga leppida, kui oma tundeid temale oleksin awaldanud.

Kuid seda oli ebaharilikult raske teha. Ma ei kartnud mitte üksi, nagu peaaegu kõik armastajad kardawad, et selle sammu astumine lõpetab äkki selle joo wastawa ajajärgu, mida wõiks nimetada armastuse teadmatuse ajajärguks, ja et see samm lõpetab ühtlasi igasuguse kokkupuutumise mu ideaaliga; waid ma kartsin ka John Hinckmani. See härra oli minu hea sõber, kuid oli waja julgemat meest, kui olin mina tol ajal, et paluda talt ta õetütart, kes juhtis ta majapidamist ja oli tema oma sõnade järele ta lähenewa wanaduse tugi. Oleks Madeline selles asjas minu pool seisnud, mul oleks ehk olnud julgust sellest mr. Hinckmanile kõnelda, kuid, nagu ma ütlesin, polnud ma talt iialgi küsinud, kas ta tahab olla

minu. Mõtlesin asjale ööl kui päewal, eriti aga ööseti.

Olin ühel ööl ülewal oma ruumika toa suures wõdis, kui nägin noorkuu kahwatul walgusel, mis täitis kogu ruumi, John Hinckmani ukse juures olewa suure tooli läheduses seiswat. Olin asjast kahel põhjusel wäga üllatatud. Esiteks polnud majaperemees iialgi mu toas käinud ja teiseks oli ta hommikul kodust ära läinud ning teda polnud mitu päewa oodata. Sel põhjusel oligi mul olnud wõimalus kauemini kui harilikult istuda Madeline'iga kuust walgustatud portaalil. Kuju oli tõepoolest John Hinckman omas igapäewases ülikonnas, kuid ta ümber oli midagi ebamäärast ja udust, mis mulle kohe selgeks tegid, et see oli waim. Kas hea wanamees oli tapetud? Ja oli ta waim tulnud mulle sellest teatama ning mulle

W Linnapea **A. Uesson,**
pühitses 17. juulil s.a. 10 a. ametijuubelit.

usaldama oma kalli — ? Mu süda väri-
ses selle mõtte juures, kuid samal sil-
mapilgul hakkas kuju kõnelema.

„Kas teate,“ küsis ta teatawa kart-
sega, „kas mr. Hinckman täna öösel
koju tuleb?“

Ma arvasin paremaks rahulik näida
ja vastasin:

„Meie ei oota teda.“

„Rõõmustan sellest,“ vastas waim,
langedes toolile, mille kõrwal ta seisis.
„Nende kahe ja poole aasta jooksul,
mis selles majas olen elanud, pole see
mees weel ainustki ööd kodust ära ol-
nud. Teie ei kujuta kergendust, mis ma
tunnen.“

Ja seda öeldes sirutas ta jalad wälja
ja toetus tooliseljale. Ta kuju oli nüüd
wähem ebamäärane ja ta riiete wärwid
selgemad, kuna kartlikkuse asemel ta
näole ilmus kergenduse ilme.

„Kaks ja pool aastat!“ hüüdsin ma.
„Ma ei mõista teid.“

„Jah, just nii palju,“ ütles waim, „tu-
lin siis siia. Mu asi pole lihtne. Kuid
enne kui sellest rohkem kõnelen, lubage
mul weel kord küsida, kas te olete kin-
del, et mr. Hinckman täna öösel tagasi
ei tule?“

„Olen selles nii kindel, kui iial olla
wõib,“ vastasin mina. „Ta sõitis täna
Bristoli, kakssada kilomeetrit eemale.“

„Siis tahan jätkata,“ ütles waim,
„sest olen rõõmus juhuse üle, et wõin
kellegagi kõnelda; aga kui John Hinck-
man sisse astuks ja mind näeks, koh-
kuksin ma surmani.“

„See kõik on wäga kummaline,“ üt-
lesin mina, üllatatud sellest, mis olin
kuulnud. „Kas olete teie mr. Hinck-
mani waim?“

See oli julge küsimus, kuid mu meel
oli teiste tunnetega täidetud ja tal pol-
nud aega karta.

„Jah, olen tema waim,“ vastas mu
kaaslane, „kuid ometi pole mul õigust
seda olla. Ja see teebki mulle raskusi
ja paneb mind ühtlasi mr. Hinckmani
kartma. See on kummaline lugu ja olen
selles kindel, täitsa ebaharilik. Kaks ja
pool aastat tagasi oli John Hinckman
hädaohtlikult haige selles samas toas.
Ükskord olid lood temaga nii kaugel,
et teda juba surnuks arwati. Ja selle
asja liig kiire teadaandmise kaudu juh-
tusk, et mind määrati ta waimuks.
Rujutlege mu üllatust ja ehmatus,“

härä, kui selle koha ja kõige wastu-
tuse wastuwõtmise järele wanamees
uuesti ärkas, paranema hakkas ja oma
hariliku terwise tagasi sai. Mu seisu-
kord oli nüüd äärmiselt delikaatne ja
piinlik. Mul polnud wõimu oma algpä-
pärasesse olekusse tagasi pöördä ja
mul polnud ühtlasi õigust olla mehe
waim, kes polnud surnud. Mu sõbrad
soowitasid mulle rahulikult paigale
jäädä ja kinnitasid, et kuna John Hinck-
man on wanapoolne mees, see kaua
ei wõiwat kesta, et asun täie õigusega
kohale, milleks mind oli walitud. Kuid
ma ütlen teile, härä,“ jatkas ta elawalt,
„see wanamees näib nii jõuline kui
iialgi wõib olla ja mul pole aimdustki,
kui kaua see tüütaw seisukord wõib
kesta. Weetsin aega sellega, et wana-
mehe teelt kõrwale hoidusin. Ma ei tohi
majast lahkuda ja ta näib mulle igale-
poole järele tulewat. Ütlen teile, härä,
ta kiusab mind.“

„See on tõepoolest keeruline lugu,“
tähendasin ma. „Kuid mispärast kar-
date teda? Ta ei wõi teile kahju saata.“

„Muidugi mitte,“ ütles waim. „Kuid
ta olemasolu ainuüksi tähendab mulle
õudust ja hirmu. Kujutlege, härä, mis
teie tunneksite, kui minu seisukord oleks
teie oma.“

Ma ei osanud seda kujutledä. Mind
haaras ainult wärin.

„Ja kui üldse olla ebaõigustatud
waim,“ jatkas ilmutus, „siis oleksin
meelsamini mõne teise mehe waim kui
John Hinckmani oma. Tal on selline
äge iseloom, mis kergesti tuld wõt-
ab nagu harwa on leida. Ja mis juhtuks,
kui ta mind näeks ja teada saaks, nagu
olen selles kindel, kui kaua ja mispä-
rast ma tema majas elan; wõin seda
waewalt mõelda. Olen teda wihatujus
näinud ja kuigi ta inimestele häda ei
teinud, kelle üle ta wihastas, näisid
need siiski tema eest tagasi kohkuwat.“

Teadsin, et see kõik oli tõsi. Kas
polnud see just mr. Hinckmani omadus,
mis mind oli tagasi hoidnud ta õetüt-
rest juttu teha.

„Olen kurb teie pärast,“ ütlesin
mina, sest hakkasin tõesti tundma süm-
paatiat selle õnnetu ilmutuse wastu.
„Teie asi on tõesti keeruline. Ta tulet-
ab mulle isikuid meele, kel on teisikud, ja
ma oletan, et tõesti wõib wihastada,
leides, et teine olewus sind esitab.“

„Oh, need juhused pole sugugi sarnased,“ ütles waim. „Teisik elab maailmas üheskoos inimesega, kellele on sarnane, ja walmistab talle selle tõttu muidugi kõiksugu raskusi. Minu asi on teistlaadi. Ma ei ela nagu mr. Hinckman. Olen tema asemel. Ja see wihas-taks John Hinckmani wäga, kui ta sel-lest teaks. Kas teie ei usu seda?“

Kinnitasin seda silmapilkselt.

„Nüüd, kui ta ära on, wõin weidi wabam olla,“ jatkas waim, „ja olen rõõ-mus, et wõin teiega juttu ajada. Tulin tihtilugu teie tuppa ja waatlesin teid, kui teie magasite, kuid ei julenud teiega rääkida kartusest, et kui teie minuga kõnelete, mr. Hinckman seda kuuleb ja teie tuppa tuleb küsima, miks te ene-sega kõnelete.“

„Kuid kas ta teid ei kuuleks?“ küsi-sin mina.

„Oh, ei,“ ütles teine, „on aegu, mil igaüks mind näha wõib, kuid keegi ei kuule mind peale isiku, kellega juttu ajan.“

„Aga mispärast tahtsite minuga kõ-nelda?“ küsisin ma.

„Sellepärast,“ wastas waim, „et ar-mastan inimestega mõnikord westelda ja eriti sellistega, kui teie, kelle meel on nii rõhutatud ja rahutu, et teid ühe waimu külaskäik ei kohuta. Kuid tahtsin teid paluda minu heaks midagi teha. Nagu näha, elab John Hinckman weel kaua ja mu seisukord muutub wäljakannata-matuks. Juurdlen praegu selle kallal, kuidas end üle kanda ja ma usun, et teie mulle kasulik olla wõite.“

„Üle kandal!“ hüüdsin ma. „Mis te sellega arwate?“

„Mis ma arwan,“ wastas teine, „on järgmine: Nüüd, mil oma karjääri olen alanud, pean olema kellegi waim; ja ma soowin olla mehe waim, kes on tõesti surnud.“

„Arwan, et see on kerge küllalt,“ ütlesin mina. „Sarnased juhused kor-duwad jatkuwalt.“

„Sugugi mittel sugugi mitte!“ ütles mu kaaslane kiiresti. „Teil pole aim-dustki, missugune tormijooks sarnaste kohtade peale on. Kui juhtub wakants, kui wõin niiwiisi wäljendada, ootawad waimukohtade kandidaadid järjekorras.“

„Mul polnud aimugi sellisest asjast,“ ütlesin mina, tundes huwi kõneaine wastu. „Peaks olema mingisugune kor-

ralik süsteem wõi wanaduse järjekord, mis wõimaldaks igaühele teist koha-saamise nagu see on sisse seatud ha-bemeajajate juures.“

„Oh kallis, see asja ei lahendaks!“ ütles teine. „Mõned meist peaks iga-westi ootama. Hea waimukoha peale on alati suur tung — kuna selle wastu on mõnesuguseid kohti, millest keegi ei hooli. Ja et ma ühel sarnasel juhusel liig kiire olin, sattusin praegusesse eba-meeldiwasse seisukorda ja ma olen mõelnud, et ehk teie mind sellest wälja wõiksite aidata. Te ehk teate juhusest, kus just wakantsi ei oodata, kuid kus see igal silmapilgul wõiks juhtuda. Kui mulle sarnase näpunäite annaksite, wõiksin hoolitseda, et mind mujale pai-gutatakse.“

„Mis te arwate?“ hüüdsin ma. „Kas tahate, et ma ennast tapan? Wõi et ma teie kasuks mõrtsukaks hakkaksin?“

„Oh, ei, ei, ei!“ ütles teine uduse naeratusega. „Ma ei arwa midagi sar-nast. Olge kindel, et leidub armastajaid, keda huwiga jälgitakse, kuna sarnased isikud meeleheite silmapilkudel wäga meeldiwaid kohti wõiwad anda, kuid teist pole ma midagi sarnast oletanud. Te olite ainus isik, kellega tahtsin kõ-nelda, ja ma lootsin, et wõite mulle in-formatsiooni anda, mis wõib olla kasu-lik; ja wastutasuks tahan teid teie ar-muloos aidata.“

„Te näite teadwat, et mul on sar-nane lugu,“ ütlesin mina.

„Oh, jah,“ wastas teine aegutades. „Ma pole asjatult nii kaua siin olnud, et mitte kõik teada.“

Mulle näis mõte hirmus, et Madeline'i ja mind oli waadelnud waim wõib olla neil silmapilkudel, mil me kahekesi kõige meeldiwamates ja warjukamates kohtades wiibisime. Kuid see oli erand-lik waim ja mul ei wõinud olla tema suhtes seda tunnet, mis harilikult tema-suguste olewuste wastu tuntakse.

„Pean nüüd minema,“ ütles waim tõustes, „kuid tulen teid homme öösel waatama. Ja pidage meeles — kui teie mind aitate, aitan ma teid.“

Järgmisel hommikul tekkisid minus kahtlused, kas wõin kõnelda Madeline-ile midagi sellest interwjuust, ning weendusin warsti, et pean selles asjas waikima. Kui ta kuuleb, et majas on waim, lahkub ta siit jalamaid. Ma ei

nimetanud asjast midagi ning pidasin end sel wiisil ülewal, et olin kindel, et Madeline midagi aimama ei hakanud. Soowisin ainult, et mr. Hinckman vähemalt üks päew weel kodust eemal oleks. Arwasin, et sel puhul leian ehk jü guse kõnelda Madeline'ile meie tulewasest kooselust ja nüüd, mil oli tulnud juhuse sarnaseks kõneks, polnud mul julgust seda kasutada. Mis saaks minust, kui ta mu tagasi lükkab?

Kuid mul oli aimdus, et mu daam oli arwamisel, et kui ma üldse kõnelen, siis nüüd selleks oli õige aeg. Ta pidi teadma, et nüüd olid teatud tunded tekkinud ja tal oli õigus soowida, et asi saaks lahendatud ühel wõi teisel wiisil. Kuid ma ei julenud pimeduses julget sammu astuda. Kui ta soowis, et ma teda omale palusin, siis pidi ta andma mulle põhjuse oletada, et ta selle kingituse teeb. Kui ma sammast suurmeeluse wõimalust ei näinud, oleksin eelistanud, et lood jääwad nagu nad on.

— — —

Istusin sel õhtul Madeline'iga kuust walgustatud portaalil. Kell oli peaaegu kümme ja juba õhtusöögist saadik olin otsuseks teinud oma tundeid awaldada. Ma polnud just positiivselt otsusele jõudnud, kuid tahtsin aegamööda jõuda punktini, kus, kui wäljawaated olid head, kõnelda wõiksin. Mu kaaslane näis seisukorda mõistwat, — vähemalt kujutlesin, et mida lähemale jõudsin ettepanekule, seda rohkem ta seda näis ootawat. See oli tõepoolest kriitiline ja tähtis epook mu elus. Kui rääkisin, tegin enese igaweseks õnnelikuks wõi õnnetuks ja kui ma ei rääkinud, siis oli mul iga põhjus arwata, et mu daam mulle enam teist juhust ei anna.

Istudes niiwiisi Madeline'iga, wähe kõneldes ja wäga palju oma loo peale mõeldes, waatasin üles ja nägin waimu, kes oli meist umbes tosin sammu eemal. Ta istus portaali wõrel, üks jalg maas, kuna teine alla rippus, ja toetus sambale. Ta oli Madeline'i taga, kuid peaaegu mu ees, sest istusin Madeline'i wastu, sest ma pidin wist wäga üllatatud näima. Waim oli mulle kõnelnud, et mind sel ööl kohata tahab, kuid ma poleks arwanud, et ta ilmub, kui olen Madeline'i seltsis. Kui Madeline näeks oma onu waimu, siis ei wõinud ma ta-

gajärgede eest wastutada. Ma ei hüüdnud, kuid waim nägi wist, et olin rahutu.

„Ärge kartke,“ ütles ta — „ma ei ilmu talle; ja ta ei wõi mind kuulda, kui ma mitte tema poole ei pööra, mida ma teha ei kawatse.“

Arwasin, et mu ilme oli tänulik.

„Te ei tarwitse sugugi rahutu olla,“ jatkas waim; „kuid mulle näib, et teie asi hästi ei edene. Kui ma oleksin teie, kõneleksin awameelselt ja ilma ootamata. Teie paremat juhust ei leia. Teid ei sega keegi; ja nii palju, kui wõin otsustada, tahab daam teid heameelega kuulata; see tähendab, kui tal üldse on see kawatus. Pole teada, millal John Hinckman jälle kodust ära läheb; kindlasti mitte sel suwel. Kui oleksin teie asemel, ei julgeks ma iialgi awaldada armastust Hinckmani õetütrele, kui see on ise läheduses. Kui ta sattuks kellegi peale, kes end pakub miss Madeline'ile, ta oleks hirmus mees.“

Olin sellega nõus.

„Ma ei wõi ta peale mõtelda!“ hüüdsin ma waljult.

„Kelle peale?“ küsis Madeline, pöörates kiirelt minu poole.

See oli piinlik seisukord. Waimu pikk kõne, mille peale Madeline lähelepanu ei pööranud, kuid mida mina selgelt kuulsin, oli lasknud mul end unustada.

Oli tarwilik kiire seletus leida. Muidugi ei tohtinud ma öelda, et rääkisin ta onust; sellepärast nimetasin esimese nime, mis mulle meele tuli.

„Mr. Vilarsi peale,“ ütlesin ma.

See ütetus oli täitsa õige, sest ma ei wõinud tõepoolest mr. Vilarsi peale mõtelda, kes oli härra, kes Madeline'i wastu suurt lähelepanu oli üles näidanud.

„See pole õige teist, et mr. Vilarsist sel wiisil kõnelete,“ ütles ta. „Ta on lähelepanuwalt hästikaswatatud ja tundeline noor mees ja tal on wäga head kombad. Ta loodab, et ta tänawu sügisel riigipeaks walitakse, ja ma poleks sellest sugugi üllatatud. Ta on selleks kohane, sest kui mr. Vilarsil midagi on öelda, siis teab ta, kuidas ja millal seda öelda.“

See oli rahulikult öeldud ja ilma etteheiteta, mis oli wäga loomulik, sest kui Madeline minust üldse hästi mõtles, ei wõinud talle olla wastumeelt, et ma

wõimalikku wõistlejat hästi ei sallinud. Wiimaste sõnades oli märguandmine, mida ma wiibimata mõistsin. Olin kindel, et kui mr. Vilars oleks minu seisukorras, ta kohe kõnelema oleks hakanud.

„Tean, et pole õige inimese üle nii wiisi mõelda,“ ütlesin mina, „kuid ma ei wõi parata.“

Mu daam ei pahandanud ja näis olewat isegi pehmemas meeleolus. Mina tundsin aga segadust, sest ma polnud öelda tahtnud, et üldse olin mr. Vilarsi peale mõelnud.

„Teie ei tohiks sel wiisil kõnelda,“ ütles waim, „Te teete enesele asjatuid raskusi. Soowin, et teie käsi hästi käiks, sest siis wõiksite ka mind aidata, eriti kui wõin teile appi tulla, mida loodan teha wõiwat.“

Igatsesin talle öelda, et ta mind muul wiisil aidata ei wõi, kui ainult wiibimata lahkumise kaudu. Awaldada armastust noorele daamile, kuna waim istub läheduses ja on pealegi kurja onu waim, mõte, kelle peale mu wärisema pani, oli raske, peaaegu wõimatu asi; kuid ma hoidusin wastamast, kuigi mu ilme mu mõtteid awaldas.

„Oletan,“ jatkas waim, „et te midagi pole kuulnud, mis mulle tooks kasu. Soowiksin küll sarnast asja kuulda, kuid ma wõin oodata, kuni te üksi olete. Tulen täna öösel teie tuppa wõi ootan, kuni see daam ära läheb.“

„Teie ei tarwitse siin oodata,“ ütlesin mina; „mul pole teile midagi öelda.“

„Madeline,“ hüüdsin ma, tema poole astudes, „lubage mul seletada.“

Kuid ta oli läinud.

Siin oli minu jaoks ilma lõpp! Pöörasin ägedalt waimu poole.

„Pahatahtline olewus!“ hüüdsin ma. „Te olete kõik häwitanud. Te olete mu elu lõpetanud. Kui poleks olnud teid —“

Siin wärises mu hääl. Ma ei jaksanud rohkem öelda.

„Te teete mulle ülekohut,“ ütles waim. „Ma pole teid haawanud. Katsusin teid ainult julgustada ja teile abiks olla ja see on teie rumalus, mis tekitas selle äparduse. Kuid ärge heitke meelt. Sarnaseid eksitusi wõib heaks teha. Hoidke süda julge. Jumalaga.“

Ja ta kadus wõrelt nagu haihtuw seebimull.

Läksin süngelt woodi, kuid ei näinud sel ööl ilmutusi peale meeleheite ja wiletsuse, mis mu õnnetud mõtled esile kutsusid. Sõnad, mis olin öelnud, olid Madeline'ile kõlanud alatu haawamisena. Ta wõis neid ainult ühel wiisil tõlgitseda.

Oma hüüdeid ei wõinud ma seletada. See oli wõimatu. Mõtlesin asja üle ikka uuesti ja uuesti, lamades sel ööl ärk-wel, ja otsustasin, et Madeline'ile iialgi ei kõnele selle asja faktidest. Oli parem, et ma kannatasin kogu eluaeg, kui et tema sai teada, et ta onu waim majas elas. Mr. Hinckman oli ära ja kui Madeline sai teada ta waimust, ei wõinud miski teda weenda, et ta onu polnud surnud. Ta ei elanud seda ehk üle! Ei, mu süda wõis werd joosta, kuid ma ei tahtnud talle midagi öelda.

Järgmine päew oli ilus, mitte liig jahe ega liig palaw; tuul oli tasane ja loodus naeratas. Kuid puudusid jalutus-käigud ja ratsasõidud Madeline'iga. Tal näis päewa jooksul palju teha olewat ja ma nägin teda wähe. Kui söögiaegadel kokku saime, oli ta wiisakas, kuid wäga rahulik ja tagasihoidlik. Ta oli nähtawasti otsustanud, kuidas end ülewäl pidada, ja wist otsusele jõudnud, et kuigi ma tema wastu olin olnud wäga toores, ta teeb, nagu ta ei mõista mu sõnade tähtsust. Ja oligi parem, et ta teada ei saanud, mis ma oma ütelnutega eelmisel õhtul olin mõelnud.

Olin rusutud ja õnnetu ja ütlesin wähe ja ainus hele joon mu walu süngel horitsondil oli tõsiasi, et ka Madeline õnnelik ei näinud, kuigi ta katsus puutumatu näida. Kuust walgustatud portaal oli sel ööl mahajäetud, kuid majas ringi rännates leidsin Madeline'i üksi raamatukogus. Ta luges, kuid ma astusin sisse ja istusin tema lähedusse. Tundsin, et kuigi seda täielikult teha ei wõi, pean teatawal määral oma ülespidamist eelmisel õhtul selgitama. Ta kuulas rahulikult weidi keerulist wabandust sõnadega, mis olin öelnud.

„Mul pole aimdustki, mis te arwate,“ ütles ta, „kuid te olite wäga jäme.“

Tähendasin, et ma seda olla ei tahtnud, ja kinnitasin talle soojalt, mis ta peale näis mõju awaldawat, et jämedus ta wastu mulle on wõimatu. Ütlesin palju selle aine kohta ja palusin teda uskuda, et kui mul poleks teatawat ta-

kistust, ma end nii täielikult puhtaks saaks pesta, et ta kõik mõistaks.

Ta oli tükk aega wait ja ütles siis sõbralikumalt, kui ma olin oodanud:

„Kas see takistus on minu onuga mingisuguses ühenduses?“

„Jah,“ wastasin ma, peale lühidat kahtlemist, „ta on temaga teatawas ühenduses.“

Madeline ei wastanud ja waatas raamatusse, kuid ei lugenud. Ta näo ilmet järeldasin ma, et ta mu wastu pehmemaks oli muutunud. Ta tundis oma onu sama hästi kui mina ja mõtles wist, et kui onu oli takistus, mis hoidis mind kõnelemast ja onu wõis mitmel wiisil takistuseks olla, siis mu seisukord nii raske oli, et see wabandas mu kõne ägedust ja kommete isearalikkust. Nägin samuti, et mu osaliste seletuste soojus ta peale oli mõjunud ja ma häkkaksin uskuma, et nüüd oli paras aeg kõik awaldada. Ükskõik, kuidas ta mu ettepaneku wastu wõtab, mu suhted temaga ei wõinud saada halwamaks, kui nad olid läinud õhtul ja sel päewal ja Madeline'i näos oli midagi, mis mind laskis loota, et ta unustab mu hullumeelsed hüüded eelmisel õhtul, kui talle oma armastusest kõnelen.

Tõmbasin tooli talle weidi lähemale ja samal silmapilgul ilmus waim uksele, mis oll Madeline'i selja taga. Ma ütlen, et ta ilmus, sest uks ei awanenud ja ta ei teinud mingisugust kära. Ta oli met-

sikus ärewuses ja oli käed üle pea tõstnud. Minutil, mil teda nägin, langes mu süda. Selle häbematu ilmutuse sisestumisega kadus kõik mu lootus. Ma ei wõinud kõnelda, kui tema oli toas.

Ma olin wist kahwatanud ja waatasin üksisilmi waimu poole, ilma et oleksin näinud Madeline'i, kes istus meie wahel.

„Kas te teate,“ karjus ta, „et John Hinckman mäest üles tuleb? Ta on weerandtunni pärast siin ja kui te tahate armastust awaldada, siis peate kiirustama. Kuid mitte seda ei tulnud ma teile üttelema. Mul on suurepärased uudised! Olen wiimaks ometi mujale paigutatud! Umbes neljakümne minuti eest tapeti Wene aadlimees nihilistide poolt. Keegi ei oletanud, et seal awaneb wakkants waimukoha saamiseks. Mu sõbrad astusid kohe minu heaks samme ja selle tagajärjeks on mu ülewõimmine. Lähen, ennekuul see hirmus Hinckman mäest üles jõuab. Silmapilgul, mil uuele kohale jõuan, heidan selle wihatud sarnasuse enesest. Jumalaga. Te ei kujutle, kui rõõmus ma olen, et wiimaks ometi tohin olla kellegi tõeline waim.“

„Oh!“ karjusin mina, püsti tõustes ja käsi äärmises meelegaheites wälja sirutades, „palun taewast, et oleksite minul“

„Olen teie,“ ütles Madeline, tõstes minu poole pisaratest niisked silmad.

Ühes.

M. J. Eisen.

*Kus on laulu, sinna siirdun,
kus on lusti, sinna liigun;
ei mu suu ole sulussa
ega mu süda kiwista;
ühes hõiskan rõõmsatega,
ühes nutan nutjatega,
muude rõõmud minu rõõmud,
muude kurbus minu kurbus!*

Kui inimesel on õnne.

Wene kirjanik **Arkadi Awertshenko.**

1.

Akim Tsirkunow oli wäike ametnik, lihtsalt kirjutaja puuäris. Istus puldi taga, kirjutas prahikirju, sai 25 rubla kuus palka ja unistas parematest aegadest. Tema wastas istus ta ametiwend Iwan Sedõh, samasugune waene mehike. Kord, kui nad büroost lahkudes peatänawat mööda jalutasid, juhtusid nad mööduma ühest pangast, mille waateaknale wõidulaenupaberid olid wälja pandud. Sisemise hääle sunnil läksid nad pank ja ostsid omale kumbki kolme rubla eest ühe loosi. Igal hommikul, kui nad büroosse astusid, teretasid nad nüüd üksteist sõnadega:

„Soowin sulle, et sinu loos peawõidu wõidaks!“

„Kui ma peawõidu wõidaksin, siis teaksin ma, mis teeksin,“ tähendas kord Sedõh. „Elaksin siis seikleja elu, ostaksin laewa, külastaksin wõõraid maid, jooksin kõige paremat rummi, reisiksin Ameerikasse, wõitleksin indiaanlastega, muudaksin oma nime ja nimetaksin ennast mister Jack Smithiks. Siis ostaksin menasherii, sest ma armastan kiskjaid elajaid, käiksin maskipidudel, elaksin läbi romaane ilusate naistega. Mis teeksite Teie, Akim, kui suure wõidu wõidaksite?“

„Mis mina rahaga teeksin? Olge rahulik. Elaksin nii, kuidas elab noor peen härra, maitseksin elu. Sõnaga: elaksin nii, kuidas see peab olema. Ilma rahata ei tea seda, aga kel raha on, see oskab seda.“

Sellised jutud kordusid iga päew. Ja kui loosimisepäew jõudis, nägi Akim samal õhtul lehest, et ta peawõidu oli wõitnud.

2.

Järgmisel hommikul kohe läks Akim Tsirkunow pank, kust ta loosi ostnud, ja temale maksti kõik tuliutes rahapaberites wiibimata wälja. Ta pani raha oma kulunud kuuetaskusse, lahkus pikamisi pangast ja otsustas wiibimata uut elu alata. Märgates peent delikaatessikauplust, astus ta kauplusse ja ütles müüjale:

„Palun, andke mulle kahenaelane toos peent kaawiarimalosolli, ja üks aananas!“

„Kas soowite ka jookke?“ küsis müüja wiisakalt.

„Enesest mõista. Kuidas wõite veel küsida, muidugi. On Teil sekti?“

„Muidugi! Millist marki soowite?“

„Mis?!“

„Millist sorti?“ ütles müüja.

„Ja millised sordid Teil on?“ küsis Akim ettewaatlikult.

„Wõite saada eht prantsuse sekti: Veuve Clicot, White Star, Cont ameri-cain, Cordon Rouge, Mumm extra dry, Roedereri wõi Monopoli.“

„Ahaa, Teil on monopoli sekti. See sort pole paha,“ ütles Akim, kes tahtis müüjat üllatada.

„See on ju prantsuse sekt,“ tähendas müüja.

„Kas usute et mina joon omamaa sekti? Ütelge õpipoisile, et ta mulle auto toob.“

Auto sõitis ukse ette, Akim istus autosse, müüja andis talle paki kätte ja Akim sõitis oma lihtsasse poissmehekorterisse.

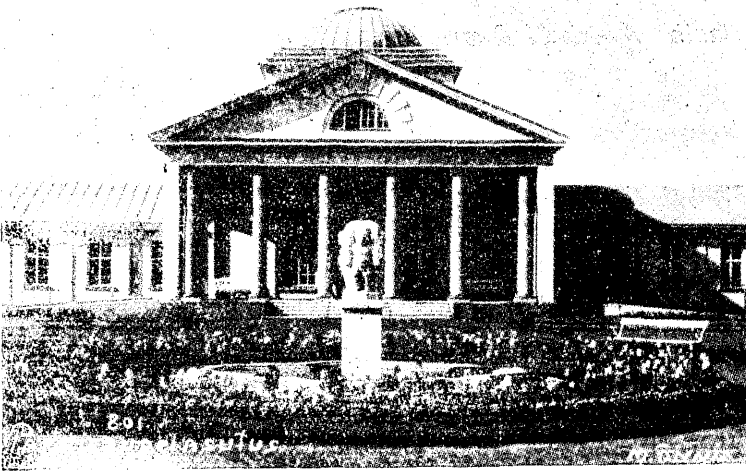
3.

Oma tupp ja jõudes otsustas ta kohe peente inimeste elu nautima hakata. Awas kaawiaritoosi, pani kaawiari taldrekule, wõttis lusika, leiwa, tõi klaasi ja katsus sektipudelit awada. Kuid see polnud kerge, sest punniwinn ei läinud korgisse, mis oli metallkapsliga kaetud; ja peale selle oli korgi ümber veel mingisugune traat, Jumal teab mis tarwis, seotud. Kui kõik awamiskatsed luh-tusid, lõi ta pudelikaela lihtsalt katki, walas sekti klaasi ja jõi siis klaasi ainsa sõõmuga tühjaks.

Sekt, kaawiar ja aananas olid üli-head. Peened inimesed teadsid, kuidas waja elada. Pärast söömist pani ta ehtsa havanna põlema, waatas peeglisse ja märkas, et ta kaelaside wana ja wõidunud oli.

„Pea enesele ostma uue ja moodsa!“ mõtles ta.

Ta lahkus korterist, wiipas möödu-

Pärnu supelasutus, mis on uuem ja moodsam rawila kodumaal.

wale taksiautole ja laskis enese sõidutada linna kõige peenemasse kaelasidemeteärisse.

4.

Kaelasidemete äris laoti terve mägi karpe tema ette.

„Milliseid kaelasidemeid Te soovite, mu härra?“ küsis müüja aupaklikult.

„Näidake mulle kõige peenemat, mis Teil on!“

„Palun, siin on eht inglise kaelaside. Keegi advokaat ostis neid just enne Teid kuus tükki.“

„Pool tosinat — naeruwäärt! Minule andke neid kohe kolm tosinat!“

See tellimine äratas niisugust tähelepanu, et müüja, äriomanik, kassapreili ja õpi-poiss temale üllatatult otsa wahtisid.

Äriomanik astus ruttu lähemale ja ladus temale ruttu terve rea uusi karpe letile.

„Kõige uuemad sidemed frakile! Mustad atlassidemed smokingile!“

„Wajan neidki. Pakkige neist igast ühest tosin ja wiige autosse, mis seisab ukse ees. Jumalaga!“

Autos istudes mõtles ta:
„Frakk, smoking; frakiga

kantakse walget, smokingiga musta sidet. Iga ülikonnaga ise wärwi. Waja tellida smoking. Autojuht, sõitke linna kõige peenema rätsepa juure!“

Rätsepa juures awanes Akimile uus maailm.

„See willane riie on pintsakülikonna jaoks,“ ütles rätsepp. „On eht inglise riided Londonist. Ja see trikoo on smokingi tarwis.“

„Aga see riie on ju must!“

„Muidugi, mu härra!“

„Teisi wärwe Teil ei ole?“

„Aga lubage, smokingeid kantakse ainult mustalt.“

„Ärge luisake,“ wastas Akimnärwiselt. „Usun, et pruun smoking on palju elegantsem!“

„Palun,“ ütles rätsepp, „teeme pruuni smokingi ja asetame rinnatükkidele pruuni atlase. Püksid teeme kitsamad, et nad kergesti lakkingadele langewad.“

„Te ütlete lakkingad,“ ütles Akim mõliskledes. „Kas smokingi juures tuleb lakkingi tarwitada?“

„Muidugi,“ wastas rätsepp, „seda nõuab mood.“

Kaelasidemeteäri saatis ta rätsepa juure, rätsepp saapaärisse ja sealt läks ta kõige peenemasse pesuärisse ning

Pärnu rand hooajal.

ostis sealt niipalju siidisokke, siidisärke ja aluspesu, et sellega oleks võidud awada wäike äri.

5.

Ta läks nüüd, kui sisseostud kõik koju wiidud, bürosse. Bürosse astudes teretas ta alandlikult ja ütles raamatupidajale:

„Palun wabandust, et hilja tulen, aga mul oli kodus tähtsaid asju ajada.“

Raamatupidaja seisis parajasti telefoni juures rääkimas, noogutas temale pead ja jatkas jutuajamist:

„Haloo, mis? Härra [Mirkin?]. Mis see tähendab? Teie ei saa raha saata? Oleme selle kaheksatuhandega arwestanud. Meil on hädalisi makse. Teie ei tohi meid hädasse jätta. Mis? Aga see on ju kuulmata . . .“

Akim astus raamatupidaja juure, wõttis telefoni ta käest ja ütles jahedalt:

„Jätke see Miks selle tühja asja pärast tüli. Teie wajate kaheksatuhat rubla? Palun, siin on raha. Selle annate mulle tagasi, kui Mirkin maksab. Seni õiendage oma weksel selle rahaga.“

See äratas määratut tähelepanu. Raamatupidaja seisis kui puunott, teine kirjutaja ajas tindipoti ümber ja teener tormas Akimi juure ja hakkas närwiliselt ta kuube harjama.

Pärnu suwe-kasiino, mis asub end. Ammende villas.

Akim süütas paberossi, wajus toolile ja ütles armastusewääriliselt:

„Mu härrad, mistarwis selline ärewus! Pole juhtunud midagi iseäralikku. Wõitsin suure loosi. Armsam söber,“ ütles ta oma ametiwennale, „tean, et olete waene, et saate näljapalka ja wajate raha. Siin on tuhat rubla, ostke, mis wajate. Ja Teie, Mihail, nälgite oma palgaga. Siin on Teile wiissada rubla — jooge minu terwiseks!“

Ta tõusis, kergitas kübarat ja lahkus büroost.

6.

Autojuhiga, kes oli ladna mees, sobitas Akim sõpruse.

„Kas sa ei tahaks minu teenistusse astuda?“ küsis ta kord autojuhilt.

„Heameelega, aga kas Teil on auto?“

„Ei, aga auto wõib ju osta.“

„Muidugi,“ wastas autojuht. „Kas ostame hariliku auto, Fiati wõi mõne kuuesilindrilise?“

„Ilus, tulge homme minu juure, siis läheme ja ostame toreدا auto. Hind on kõrwaline asi, aga auto peab olema suur.“

Tõesti osteti suur Durant. Siis üüriti suur üheksa toaga korter ja möbleeriti kõige

Rannailudused Pärnu supelrannal.

üllamalt. Ja õhtul istus Akim autojuhi seltsis kõige üllamas restoraanis õhtusöögil.

7

Akimi elu läks nüüd nii, kuidas ta kord unistanud: Ta magas suurisuguses magadistoas laias woodis, ärkas kell 12, einetas woodis, riietus pruunisse smokingisse, tõmbas lakkingad jalga, rändas tubades ringi, silmitses pilte ja kujusid, helistas kammerteenri, kes kolm korda enam palka sai kui ta ise kord saanud, einetas veel kord autojuhi seltsis ja jõi weini. Siis sõideti jalutama. Kord ostis Akim kõik teatripiletid ära ja kuulas oma sõbra seltsis üksipäini „Ilusat Helenat.“

Tol õhtul sai ta ka ilusa operetidiiva Hesabudkowaga tuttawaks. Priimadonna hindas pruuni smokingit, lakkingi ja Akimi ennast õieti. Esialgul saatis Akim talle lillesid, siis ehteid, hiljem üüriti diiwale „pesakene“ ja kui

see toredasti oli sisse seatud ja kõik arwed makstud, oli ka kõik Akimi raha läinud.

8.

Kogu wõidust jäi Akimile järele ainult kaheksatuhat rubla, mis ta kord puuärile laenanud. Wäike diiwa sõi ta elegantse korteri, auto ja kogu rikkuse. Kaheksatuhat rubla wiis ta pank ja sai nelikümmend rubla kuul protsente, nii siis wiisteistkümmend rubla enam kui enne palka. Ta läks jälle wanasse korterisse ja elas seal rahulikku elu nagu ennegi. Autojuht jäi temale ka hädas ustawaks sõbraks, ja kui nad mõnikord õllepudeli ees istusid, ütles Akim tihti:

„Nüüd tean ma, kuidas peened inimesed elawad, aga kui ma nüüd veel wõidan, siis olen targem.“

Ta ostis nüüd kõiksugu loose, aga teist korda ei ole ta enam wõitnud.

Wang waskpuuris.

Mõtted endu sünnipäewal. **Arnold Liiw.**

Kord nägin ilusas waskpuuris lindu, kel tiwad lühikeseks lõigatud, et ta kaugele lennata ei saaks ka siis, kui pääseb juhuslikult wabadusse . . .

Oi, kuis igatses pisukese linnu süda päikese, lillede ja wabaduse järgil! Linnu peremees unustas tihti õigel ajal linnukesele toitu andmast. Wahel jälle wedesid terwed hunikud linnu maiustoitu puuri põrandal . . .

Lind waikis ja kannatas. Ta ei wõinud laulda enam nii, kui kord noorena ürgmetsade ilus . . .

Ühel ilusal suwepäewal, kaugetest

igatsustest tagaaetud, wõttis linnukene kõik oma jõu kokku ja lendas peaga wastu puuri waskseid warbe . . .

Lühikene tiibade rabin ja lind waikis . . . Linnu omanik ei mõistnud arwata, miks tema linnukene surnud. Oli ju ilusas waskpuuris hulk igasugust linnu maiustoitu ja kausikeses wärske wesi . . .

Tihti mõtlen ma selle linnukese peale, kes waskpuuris rabeles, ning peaaigus lasub mõte, kui oleksin mina see linnukene — igawene oma mõtete wang — waskpuuris . . .

Jimi armastus.

Norra kirjanik **Lars Hansen.**

Kuna lumetorm meie maja ümber wingus, jutustas William Kinlino meile järgmise loo:

„Umbes kolmkümmend aastat tagasi teenisin ma talus, mis tuhatkaksada miili lähemast linnast — Altenist — eemal seisis. See oli Koloraadost.

Iga aasta saadeti kolm meest linna materjale ja kõike vajalikku tooma. Meid oli talus kuusteistkümmend poissi ja talu oli üks suurematest. Lesel omanikul oli poeg, nimega Jim. Tema ema oli surnud, kui Jim alles väike oli. Tema kasvas kuueteistkümmene mehe keskel, sircus ajajooksul suureks ja tugewaks. Meie imestasime, et ta talust wälja ei igatsenud. Juba oli ta kaheksateistkümmend aastat wana ja ikka weel polnud ta soowi awaldanud maailma näha.

Ta polnud weel iial naist näinud. Ja kui me pikil talweõhtuil armastuselugusid rääkisime, silmitses meid Jim alati kaastundlikult naeratades ja naeris, et kuidas wõib inimene sellisesse kummalisse olewusse kui naine armuda.

Näis, et tal midagi ei puudunud. Naisel ei näidanud ta mõtetes ruumi olewat. Sest muidu oleks ta kord linna läinud. Ta ei lahkunud iial farmi piiridest, elas waid weistele, koortele, küttimeisele ja oma lemmik-hobusele „Foxy'le.“ Ta oli nüüd 23 aastat wana.

Ühel päewal walmistusime jälle linna minema. Äkki istus Jim hobuseturjale ja ütles, et kaasa tuleb.

Ta oli suur ja tugew, päewitunud kui indiaanlane, heledate juustega, särawate sinisilmadega, lühidalt: tore poiss.

Linna jõudes läksime kõrtsi napsi tegema. Seal oli hulk wõõraid. Mina tungisin kaaslastega leti ette, kus meid kõrtsimehe tütar teenis.

Olles juba kolm klaasi joonud, waa-tasin ma Jimi järele ringi. Tema oli kadunud. Äkki nägin ma teda weel samal kohal, kus ta neiu esimest korda näinud. Jah, seal seisis ta nagu naelutult ja silmitses neiu igat liigutust. Ta

oli kui halwatud. Ta nägu oli tuhkhall, ainult ta silmades oli elu; nad olid suured ja läikisid.

Ma läksin tema juure ja wõtsin ta käewarrest kinni. Aga tema nagu ei kuulnud ega näinud. Wiimaks wedasin ma ta wägisi leti ette. Kolm napsi toibusid teda jälle, aga neiuult ta silmi ära ei pöörnud.

Pidin sisseostud teistega tegema. Jimi me enam neiu juurest ära ei saanud. Kui kõrts kell üks kinni pandi, aeti Jim minema.

Tema tuli meie korterisse, oli wai-kiw, aga kaine. Kõik, mis ta ütles, oli: „Tema peab minu omaks saama!“

Järgmisel hommikul oli Jim juba enne meid jalul. Kui me hiljem kõrtsi läksime, oli tema juba seal. Ka selle päewa saatis ta hommikul kella seitsmest õhtu kella kaheteistkümmeni kõrtsis mööda.

Ostude tegemine nõudis kolm päewa. Jim istus alati kõrtsis. Mööda minnes astusime sinna sisse ja tegime tema seltsis mõne napsi. Liikumata istus ta seal, waikselt, tõsiselt. Kolmandal päewa jutustas ta meile, temal õnnestunud mitu korda neiuiga rääkida. Anny olla neiu nimi. Sosistades teatas ta, et neiu olla 21 aastat wana. Kuuldes et hakkame koju minema, ütles ta:

„Wõtke mõni teine minu asemele. Mina jään siia olgu lühikeseks wõi pikaks ajaks, mulle on see üks kõik. Terwitage isa ja ütelge talle, olgu ta rahulik. Kui waja, küll siis teatan. Ja koju tulles toon Anny kaasa. Ma abiellun temaga.“

Well! Polnud midagi teha. Me läksime koju. Wana wõttis poja teate naeratades, aga rahulikult teatawaks.

„Noh, poisid, me saame talusse warsti ema. Kui aga poiss kindlaks jääb.“

Kuu aega hiljem tuli keegi mees talusse ja tõi Jimist teateid. Söögilauas jutustas ta, Jim istuwat ikka weel hommikust õhtuni kõrtsis ja lootwat warsti koju jõuda. Kas ta neiu saab, polla

teada, aga Jim olla otsustanud, kui ta Annyt ei saa, kas wõi surmani seal wiibida.

„Jim on meile armsaks saanud ja me tahame teda heameelega aidata. Miks ei peaks tal õnne olema? Kõik jälgiwad asja linnas põnewalt. Oleme märganud, et neiu Jimi wargselt silmitseb, kui usub, et keegi seda ei märka. Minewal pühapäewal oli ta Hopkinsi, neiu isa, juure külaliseks palutud.“

Räskjalale anti Jimi jaoks wiissada dollarit kaasa ja järgmisel hommikul lahkus ta talust.

Kuu järgnes kuule. Tulid hilised sügisetormid. Meie elasime talus üksikut elu ja waidlesime tihti, kas Jim wõidab wõi ei. Me tundsimme teda ja katsusime tast aru saada. Ühed arwasid, et ta ehk ka ilma neiuta koju tuleb, teised, et ehk alles aastate pärast. Jimi isa ütles:

„Jim toob neiu kaasal! Kas ta tahab wõi ei taha! Loodan, et ta temale armastusest järgnebl!“

Ühel kewadehommikul, kaks aastat pärast Jimi lahkumist, tulid kõrbes kaks ratsanikku nähtawale. Tulijad olid Jim ja Anny.

Ütlen, kõiges omas elus pole ma sarnast õnne näinud kui tookord. Jim oli nagu uuesti sündinud, rõõmus ja waljusti kõlas ta naer. Anny säraw nagu muutis talu kõige õnnelikumaks kohaks maailmas.

Aasta hiljem waldas mind jälle reisilust; ma lahkusin talust ja rändasin Mehhikosse.

Hulk aastaid hiljem tulin ma rännates jälle sinna kanti tagasi. Äkki tuli mulle jälle meelde Jim. Kuidas wõis küll tema ja tema naise käsi käia?

Ma üürisin hobuse ja ratsutasin wälja rohulagendikule. Talus oli kõik wana wiisi. Aga Jimi naist polnud kuski näha.

Jäin sinna nädalaks. Ja kuna Jim oma naist ei nimetanud, siis ei küsinud minagi tema järele. Abielus wõib ju paljugi juhtuda. Wõimalik, et Anny temast lahkunud, wõimalik ka, et ta oli surnud.

Aga päewal enne lahkumist wõttis Jim mu käealt kinni ja ütles:

„Tule kaasal!“

Ta wiis mu metsa. Sinna oli wäike legendik raiutud. Wõreaed piiras seda. Jim awas wärawa. Me läksime ühe haua juure. Jim wõttis kübara peast ja istus walgele pingile. Siis ütles ta:

„Siin puhkab minu naine!“

„Kuidas see tuli?“

Ta ohkas sügawasti:

„Kaks aastat pärast sinu lahkumist jäi ta äkki haigeks. Hirmsasti. Raskesti. Need olid hirmsad tunnid, koledad päewad ja ööd. Walud käisid ta jõust üle, ta karjumine käis mu südamest läbi, ta armas nagu muutus walu pärast inetuks. Ma kannatasin hirmsasti, mu süda walutas ja ma nutsin, et teda ei saanud aidata. Ööd ja päewad walwasin ma ta woodi ees, haigus läks ikka raskemaks ja minus ärkasid põrguwaimud.

Ma armastasin teda enam kui oma hinge. Ta piin oli nii põrgulik, et ma seda enam näha ei jõudnud. Ma tõstsin ta woodist — ta oli nii kerge — ja kandsin wälja; ühes wõtsin ma püssi. Nii läksin ma õue. Seal — äkki — waju ta kokku ja ma tundsin, et see ta wiimane pilk oli. Weel kord waatas ta mulle südantlõhestawalt silma, siis oli ta surnud . . .“

Waikus walitses meie onnis. Kellegil polnud enam lusti midagi jutustada. Meie olime palju näinud ja jälle unustanud, aga Jimi armastuselugu ei unusta me iialgi.

Wabaks mõistetud.

Prantsuse kirjanik *Andrè de Lorde.*

Claude Bardin, kes pühapäewast ülikonda kandis, järgis süüpingilt wapusamatult wandekohtu harutlusi.

Ta oli wana, tüse talumees, kelle silmad kollaselt näolt wälja wahtisid.

Tema näojoonte sügawikus peitus waljus ja kawalus. Presidendi küsimustele wastas ta tasakesi, aga kindlasti lial ei waadanud ta küsijale, ja tema õlad paendusid vähem wanaduse koorma all kui soowiga wõimalikult tähelepanematuks jääda.

Teda süüdistati naise tapmises, mis oli teostatud nii kawalasti, et protsess suurt tähelepanu äratas.

Kuid mingisugust otsustawat tõendust ei olnud, sest sündmust wõidi mitmeti seletada.

Salgamata mööndas ta, et ta oma naist oli mõjutanud temaga ühes surema. Üheskoos olid nad selleks ettevalmistused teinud. Naine ise oli olnud see, kes kõik praod ja lõhed riietega oli kinni toppinud, kuna tema, kaebealune, oli sõed ahjus põlema pannud ja korstna sulenud.

Siis olid nad heitnud üksteise kõrwale woodisse surma ootama . . .

Agas enne kui ta meelemärguse kaotas, oli Claude Bardinil weel jõudu olnud akna juure enne mitte märgatud prao ette ronida ja seal wärsket õhku sisse hingata.

Siis lõi ta rusikaga akna katki ja kisendas appi; kuid abi tuli hilja, naine oli juba surnud.

Küsimus oli nüüd, kas see sündmus oli täpselt ette kawatsetud wõi tuli see ainult süüdlase äkki ärganud alahoiutungi mõjust.

Tunnistajad tunnistasid kõik üksmeelselt, et wana Claude ihnuskoi olnud ja naisele pole süüagi raatsinud anda. Naine oli mõne aja eest pimedaks jäänud ja ei jõudnud meest töö juures enam nii aidata kui enne. Mehest oletati kõik, ainult mitte head. Agas mõrtsuka mõtteid ei julenud temale keegi külge pookida.

„Teie weendasite naise,“ küsis president, „et tema parandamatult haige oli?“

„Seda ta oligi. Arst ütles, et ta enam terweks ei saa. Töötada ta ka enam ei saanud. . . mina olen wana mees. . .“

„Teie leidsite, et raske on kasutamata sööjat kauemini toita?“

„Olin tema wastu alati tähelepanelik. Rawitsesin teda nii hästi kui oskasin. Otsin temale rohtu. Aga elu oli muutunud wäljakannatamatuks. Jah, ja siis tuli meile mõte üheskoos surra.“

„Kummal teist oli see mõte?“

„Minul; ütlesin tihti: nii ei wõi see enam edasi minna, sel peab olema lõpp. Jah, ja ühel päewal ütles tema: Ära jäta mind maha, sureme üheskoos.“

„Jutustage mulle kõik, mis sündis, kui olite toas kõik praod kinni toppinud ja naise kõrwale woodisse heitnud.“

„Wannun, et tahtsin oma naise seltis surra. . . Aga kui märkasin, et surm lähenes, roomasin ma weel akna ette. Tahtsin seda awada, härra president, aga seks puudus mul juba jõud. Hammastega rebisin ma ühe nartsu prao seest wälja ja ahmisin õhku, ilma ise õieti teadmata mis tegin. Ja kui ma siis toibusin, lõin akna sisse. Agas see oli juba hilja. Ah, mu waene naine. . .! Ja nüüd süüdistatakse mind ta tapmises. See pole tõsi, härra president, see pole tõsi. See on kõik, mis tean ütelda.“

Kõigist küsimustest hoolimata ei wankunud ta oma tunnistuses.

Ilmaaegu püüdis president ta tunnistusest wastolusid leida, aga mehe tunnistus oli seesama, mis ta alguses olnud, ja wandekohtu ees wärises ta sama wähe kui kohtu-uuriija ees.

Tunnistajate ülekuulamise järele tõusis prokurör.

Ta wõttis weel kord harutuse andmed kokku ja seletas, tema ei wõiwat Claude Bardini süüdlaseks mõistmist nõuda, kuna asi pime ja mitte selge olewat.

Siis agas pööras ta kaebealuse poole:

„Claude Bardin, inimlik seadus ei jaks mõnda salajast kuritegu karistada. Ometi ei jää need kuriteod karistamata. Surnud tasuwad oma mõrtsukale kätte. Kui Teie olete süüdlane, siis Teie karistusest ei pääse. Mina annan Teid

Teie oma südametunnistuse kohtu kätte. Oma südames leiata Teie timuka, kes Teile ei anna rahu ega rõõmu. Hirmsad pildid saavad Teile und eksitama ja Teile langete hirmusaagiks, kuni surm wõi süütunnistus Teid wabastab.“

Rõhutud waikusel wõeti see ootamatu kõne wastu.

Wiimaks tõusis Claude Bardini adwokaat, kes aga pikemast kõnest loobus ja oma kaitsealust ainult wannutatud meeste õigustundele soovitas.

Juba mõne minuti pärast kuulutas wannutatud meeste juht oma otsuse: „Mitte süüdlane!“

Bardin oli otsuse puhul tõusnud; mingisugune wälk sädeles ta silmades, aga ta näos ei tuksatanud ainuski muskel. —

Weel samal õhtul jõudis ta wäiksesse waksali, kust politsei ta kaks kuud warem linna sõidutanud.

Pimedas hiilis ta müüri äärt mööda.

Tema maja seisis küla äärel, teest pisut kaugel.

Ust awades lõi temale niiske õhk wastu. Aknad olid juba kaks kuud awamata. Oli talw. Maja sisemus oli keldriõhku täis.

Bardin lükkas luugid lahti, süütas tule, tõi weini ja tüki sinki. Tal oli himu süüa ja juua, nagu oleks täis kõht talle külma ja üksilduse wastu abiks.

Wäljas wingus tuul ja maja ägas õudsel.

Teise pudeli järele wõttis Bardin lambi ja läks trepist üles.

Tuulepuhang kustutas äkki ta tule. Ta toetas kartlikult müürile, pani tule

uuesti põlema ja hakkas wilistama, et süda rahulikumaks jääks.

See oli esimene kord, et ta õnnetut paika jälle nägi.

Liigutamatult seisis ta woodi ees, kus ta kaks kuud warem oma naise kõrwal oli tahtnud surra.

Ta heitis kõigi riietega woodisse, kustutas tule ja uinus peagi raskesti.

Äkki ärkas ta. Talle näis, nagu oleks üks käsi tema käest kinni wõtnud. Ta tõusis istuma, kuulatas wäri sedes ja katsus hirmunud silmil pimedusest läbi näha.

Jäine wärin libises tal üle näo.

Ta lõdises.

„Surnud maksawad ise kätte,“ sosis-
tas ta ja mõtles prokuröri sõnadele.

Ta tahtis lampi jälle põlema panna, aga ei julenud liigutada.

Nõnda istustakaua aega. Koer haukus wäljas ja tormis näisid huluwat hääled.

Ta kuulis koputamist aknale.

„Arm,“ kisendas ta ja lõi risti ette. Sules silmad hirmsate piltide ootusel.

Kui ta nad jälle awas, nägi ta oma naist woodi jalutsil istuwat ja talle tarretult näkku wahtiwat. Naise nägu oli kihwtist alles sinine, ta silmad läikisid kui wäawel.

„Arm,“ kisendas ta weel kord.

Äga naine ei liigutanud, waid wahtis teda ikka weel tarretult.

Nüüd kargas mees woodist wälja, tormas õue ja jooksis kui meeletu läbi aia. — —

Järgmisel hommikul, kui ilm walgenes, leidsid esimesed möödujad wana Bardini tema maja eest pirnipuu küljes rippumast.

Lesepõlv.

H. Wühner.

*Rukis põllul pudeneb,
Peremees ei hooli sest.
Käib ja käib ja uneleb,
Wahel ohkab südamest:*

*„Oli armas naine mul,
Surma wõim wiis ära ta.
Raske nüüd mul üksikul,
Elu rõhub koormana.*

*Lilled, mis kord õilmitsend,
Närtsiwad nüüd wagusi — —
Kui saab rukis pudenend,
Siis ehk pühkan minagi.“*

Kõrbeulds.

Ameerika kirjaniku **Zane Grey** romaan.

2

Mu tütre armukene oli läände läinud, sest neil päevil rändasid kõik läände. Mina jälgin teda ja mul oli nõu teda surmata. Aga ma kaotasin ta jäljed. Ja oma tütre järgi ei leidnud ma. Tema oli ikka kaugemale rännanud aetud minewiku haukuvatest hääitest . . . Ja sestsaadik elan ma üksitus kõrbes, rändan ringi ja otsin kulda."

"Jah — see on wana lugu, ainult pisut kumem, nagu mulle näib," ütles Cameron. Ta hääil kõlas ärewalt ja ebaloornulikulult. "Seltjimees, mis on Illinoisis selle linna nimi, kust sa tuled?"

"Peoria."

"Ja sinu nimi?" jatkas Cameron.

"Warren — Jonas Warren."

See nimi tabas Cameroni kui püsjikuul. Ta seisis püsti päi, liikumatult, nagu mõni inimene mõnikord veel hetkeks seisma jääb, kui kuul ta südamest on läbi jooksnud. Hetke hiljem, mil mõtted nagu pimestawad walgud ta waimust läbi walgatasid, muutus ta wärisewaks, ahastawaks olewuseks. Ta põmises mõne sõna ja taganes warju. Aga tal polnud äratundmist karta, sest Warren istus käsi põsitile laagritule ääres, mõeldes ainult oma mälestustele, mitte hoolides temast.

Cameron sammus ruttu wälja pimedusse, kuna ta formus weri raskesti wärsardas, ja jõustas ikka jälle:

"Halastaja Jumal! Nelli oli tema tütar!"

3.

Järgmisel hommikul, kui Warren hobu eeslid laagrisse toi ja asju hakkas pakkima, katkestas Cameron waituse.

"Seltjimees, lugu, mille sa mulle öösel jutustasid, tegi mu järelnõtklikuks ja nüüd tahan ma sulle enesest jutustada. On raske, kui jälgib inimest mure armastatud inimese pärast, nagu see sinule on juhtunud. Aga unetuil õil igawest kahetsust tunda, sest et armastatud inimene on hukka saadetud — see on põrgu . . . Kuula. Noorem eas — seft näib olewat palju aega, aga aastaid ei olegi palju — olin ma metsil mees. Ma wõrgutasin ekstele kõige ilusama ja meekewama neiu, keda ma ial olen tunnud. Siis lahkusin ma sealt ja ei wõinud uneski näha, et ma ta olin kututanud häbisise. Tol ajal ma märkasin, et seda neiu tõsijelt armastasin. . . Tuli kiri, mille ma oleksin pidanud palju

waremalt saama. Kiri teatas ta seisukorraj; ta palus mind oma juure rutata ja teda päästa. Pool nõdrameelne häbis ja hirmus, muretsefin omale abiellumisloa ja ruttasin kodulinna. Teda ei olnud enam seal — ta oli juba nädalaid kadunud, ja kõik teadsid ta häbi. Sõbrad hoia-
tasid mind ta isa eest. Mina hakkasin oma neiu jälgima ja leidsin ta jäljed. Meie abielu-
lusime. Aga liig hilja! . . . Tema ei tahtnud minuga enam elada. Lahkus minuist. Mina läk-
sin talle läände järele — aga ma pole teda enam leidnud."

Warren lastus pisut ettepoole ja waatas Cameronile silma, nagu otsiks ta sealt kahetsust, mis teenitud wõitust wähendaks . . .

Cameron maatas talle silnipilgutamata wastu, siis jatkas ta:

"Sa tead muidugi, et inimesed siin wäljas mõnikord oma nime wahetawad. Sellepärast ei imesta sa kuuldes, et Cameron minu õige nimi ei ole."

Warren ajas enese püsti. Kummaline meeleolu tahtis teda wallata.

Cameron tundis, kuidas ta süda rinnus paisus ja siis kokku tõmbus. Kõik ta keha läks külmaks ja suure waewaga suutis ta ütelda:

"Warren, mina olen see mees, keda sa otsid. Olen Burton. Olin Nelli armuke!"

Wana tõusis; ta tugew keha kaswas Cameroni ette; ta tormas tema kallale ja hakkas ta kõri ümbert kahe käega kinni. Kare puudutus ja äge walu äratasid Cameroni enne kui see hilja oli. Meeleheitlik wastupanu päästis ta, muudu oleks ta maha paisatud ja jalgade alla tallatud. Warren näis olewat hullunud hiiglane. Tõusis metsik wõitlus, kuni wanema mehe jõud raugema hakkas. Cameron pektud, werine, pooluimane, otsis ähkides sõnu.

"Pea — Warren! Anna mulle minut aega! Ma abiellusin Nelliga. Kas sa seda ei teadnud? . . . Mina päästsin lapse auja nime!"

Cameron tundis lõõki, mis Warreni kehast läbi wärises. Ta kordas oma sõnu mitu korda. Nagu wastupanematust jõust sunnitud lastis Warren Cameroni lahti, tuikus tagasi ja seisus ülestõstetud kätega, mis wärisesid. Tema näol oli hirmus süngus.

"Dota, oota! Kuule mind!" ähkis Cameron. "Mul on laulatusetunnistus — kõik aastad kannan ma seda kaasas. Soian ta alal — et enesele tõendada oma teo õigust."

Wanamehe suust tuli lämbunud fiša.

Cameron pugus kaljude wahale. Ta ei teadnud isegi, kui kaua ta ära oli, ei teadnud, mis tegi. Kui ta tagasi tuli, istus Warren laagritle ääres ja oli jälle rahulik. Ta ütles mõne sõna ja ta häälel oli sügaw kõla. Ta oli pealt näha aastaid wananenud.

Nad rakendasid hobueeslid ja rändasid üheskoos põhja poole.

4.

„Siivatorm,“ ütles Cameron.

Wihasena, punasena paistis päike läbi tuhmi, suitsuwa udu. Täites kõrbe termet laiuft, läheneb lendama liiwa huluw, kollane müür. Raitset otjides kaljurahnu tuulealusel poolel, ootasid mehed lootes, et see waid lähite tuuleecuritis on, nagu neid tihti üle lagendiku käib. Aga tormi hulumine muutus mõirgamiseks. Tume puna kahwatas pikkamisi ja kadus kollase kosta alla, mis õhu tegi tuhniks ja pakkjks. Warren wõttis pakid hobueeslite seljast maha, ja Cameron kartis waikides, et selleaastased siivatormid waremini tulewad kui harilikult.

Meheed määsifid pea ümber riided ja ootasid kannatlikult. Äretult möödusid tunnid ja tormiwihha kaswas. Cameron ja Warren tegid oma kaelarätikud pudelitest märjaks ja sidusid näo ette. Lendama liiwa alatine õones mõirgamilne kestis. Liiwa lendas nii pakkult, et etteue tawast kaljust hoolimata seda nii palju nen dapeale alla warises, et mehi peaaegu tahtis maad matta. Tihti pidid nad liiwa eneste peal maha puistama, et mitte sügawale selle alla sattuda. Ja tihti oli waja paffe liiwast wälja kaewada. Pikkamisi kaswas pind nende warjupaigas. Nad katsusid pisut süüa — ja arwasid waid liiwa hammaste all tundwat. Nad ei julenud magada, sest see oleks tähendanud ennast elawalt maha matta lasta. Nad wõisid waid kalju külje najale toetuda, liiwa maha puistata, paffe wälja kaewada ja iga silmapilk kõhida, läkastada ja kuristada, et mitte lämbuda.

Wiimaks wäsis tormi wiha. Kullaotsijad jaksifid waewalt liigutada, nii oli uneta oled neid wainult ja kehalt halwanud. Nende hobueeslid olid kaugele läinud wõi maetud liiwa alla. Nii kaugele kui filmad nägema ulatusifid, oli kõrbe imelikult muutunud: ta eli nüüd waid liiwaküngaste laineline meri. Kaugel põhjapool tõusif tipp, nende ainus teetähis. Sinna poole tüürifid nad, kaasa wõttes labidat ja üht osa paffe.

Sõuna eel kadus „äetipp“ kõrbe kiirgawasse hiilguisse. Kullaotsijad kompifid edasi, juhitud päikeseft. Igas maaremmis otifid nad wett. Alati oskas Warren wirfiku ofsa abiga weepaiga

leida. Nad kaewasif ja kaewasif, aga wesi seisif liig sügawal. Wiimaks kukkusif nad maha, wäsinud ja rammetud, ning magasif kogu õõ järgmise päewani. Siis wiimaks leidsif nad wee, jõid, täitsif oma pudelid ja keetsif enestele süüa.

Leekimpalaw päew leidsif nad äretult lagendikult, kus nad halastamatu päikese eest wähematti warju ei leidnud. Nad olid weega õige kofkuhoidlikud, kuigi nad iga paari tunni pärast tingimata pidid mõne tilga jooma. Hilisef pärastlõunal jõudifid nad ühte kanjoni, millest nad uskusif, et see sama kanjoni lõpp on, kust nad olid wett leidnud. Tundide kaupa kompifid nad ta ülemise otja poole, ja alles õõsel leidsif nad, mida otifid. Wallatud wäsimuseft, jäid nad magama ja wiibifid weel järgmise päewa weeaugu juures. Alles õine jähedus ajas nad edasi, nüüd täidetud pudelite ja kogatud jõuga.

Hommit näitas Cameronile, et nad õõse olid palju miili tagasi rännanud. Nad olid jälle sattunud kõrbesse, kohta, mida Cameron ei tunnud. Punane päike, kaswaw kuumus ja eriti faktuste mitmekesifidus ning suurus näitasif temale, et nad olid alla sattunud sügawamasse ksooni. Mäeladwad seisif ümberringi, mõned ligidal, mõned kangel, ja ühes sellises tipus eemal põhjas arwas Cameron ära tundwat maamärki. Meminek oli raske, sest et wägi wäga pikkamisi tõusif, nimelt miilide kaupa. Cameron teadis, et olemas oli waid üks lootus: wett hoida ja mitte hetkefski peatuda. Warreni jõud hakkas raugema. Ta pidi tihti puhkama. Möõdus leekimpalaw päew ja samuti õõ oma walgete tähtedega, mis alla waatasif nii halastamata külmalt ja heredalt.

Cameron waatas wett pudelis. Uramine kulutas seda peaaegu samapalju kui jänu. Ühel puhkusehetkel, kui ta oma kuuwa suud ja kõri niijutas, oli tal mahti oma pudelist pisut wett Warreni pudelisse walada.

Alguses oli Cameron oma rahutut tegutsemistungi talfutunud, et ta kaaslane mitte wäga ei wäsi. Nüüd aga tundis ta, et tema jõidus, kõrbest rutemini wälja jõuda, wähenes. Ta mõtles waid weele, nähes, et tagawara wähenes. Ta teadis, et ta meeled siis enam korras ei ole, kui jutt oli weest. Ta hakkas järele mõtlema.

Lähemal puhkusel tegi ta, nagu oleks uimastusse langenud. Salajas filmisef ta Warrenit. Wanamehe jõud näis olemat otjas, aga ta kawalus elas weel. Ettewaatlikult wõttis ta Camerone weepudeli ja walas wett sinna omast pudelist.

See tegi Camerone rahutuks. Ta mõtles

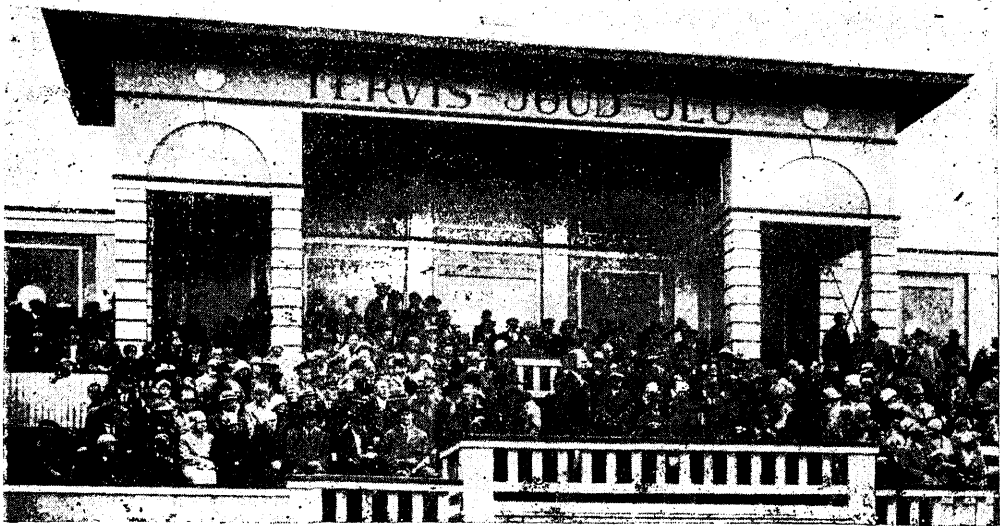
järele ja jõudis otsusele, et see temast oli rumalus olnud seda mitte ette näha. Ja kui ta kaaslane uinus, kaalus ta mõlemad pudelid. Kui Warreni pudelis üldse veel wett oli, siis oli seda seal õige wähe. Nad mõlemad olid hirmsat jänu kannatanud ega seda lastnud määrgata, kumbki neist oli teisele wett annud — ja see kõik oli ilmaaegu olnud.

Selle asemel et ühe wõi teise kõri niisutada, oli weji wälja auranud. Kui Cameron selles weendus, wõttis ta veel ühe söömu, wiimase, ja walas ülejäänud mee Warreni pudelisse. Oma pudeli wiskas ta eemale.

Warsti märkas Warren kaotust.

„Kus on sinu pudel?“ küsis ta.

Warreni liigutus äratas Cameroni tähelepanu. Arwatavasti oli wana kullatõija oma nägemise ja oja oma jõu järele kaotanud. Seft ta oli tõusnud ja hakkas nüüd arroyo-sängi mööda edasi minema, wirsi-oks käes. Seda oli ta hoolega hoidnud. Cameron ei lootudki wett leida, seft ta nägi, et arroyo ford oli olnud kanjon ja nüüd liiwa täis oli. Warren aga kummardas sügawasse auku, murdis oma pudelid kahets ja tarwitas pooli käsi-kühwliks. Ta kaewas liiwasse laia kraawi, nii laia, et Cameron ustus, et mees hulluks läinud. Cameron ütles pehmeti, jätku järele, ja katsus teda eemale wadada. Aga see ei aidanud. Warren töötas edasi. Tundide kaupa. Kui War-

14. juulil awati Pärnu mererannal staadion, mis on ilusamaid kogu Balti riikides. Tribüün ületab nägususe Tallinna oma. Staadion ehitati spordiliidu algatusel kultuurkapitali, Pärnu linna ja laulupeo toimkonna rahalisel toetusel. Staadion ühes tribüüniga läks maksma umbes 30.000 krooni. Meie pildil kehal. kaswatuse inspektor E. Idla staadioni awamisel kõnet pidamas.

„Wesi oli wälja auranud ja lõpu jõin ma ära.“
„Mu poeg!“ ütles Warren.

Päew algas neile kaljude ja faktuste punakasrohelistes pörgus. Nagu tuleleek kõrwetas päike nende nägu, nii et näht kestendama hakkas. Warren jäi pimestawas hiilguses pimedaks ja Cameron pidi teda juhtima. Ja lõpuks langes Warren ühe kalju warju surmani wäsimult maha.

Cameron istus tema juure ja wotas, ilma et tal oleks olnud lootust; ta palwad, wäsinud silmad waatasid kõrgusest, kus ta istus, alla. See kaljurahn oli hiiglatrepi kõrgeim aste. All seisis kurb, tuhm, üfist org. Tume, walge triip, heledam kui hall, mis teda piiras, loitles oru põhjas. Ford oli seal woolanud jõgi ja temast oli järele jäänud waid jälg.

ren nägi, et liiwawärm muutus, ärkas temas äkki lootus mee peale; ta kargas auku ja hakkas ta töötama. Nad jõudsid ikka sügawamale. Liiw muutus niiskets, märjaks. Sügama augu põhjas läks liiw jämedamaks, sõredamaks. Wiimaks hakkas wesi sirisema, suuremal möödul kui Cameron seda iial kõrbes näinud. Warsti pidi auku saama täis ja wesi sellest veel ülegi jooksuma.

Cameron imetles. Kuin aastaag hakkas lõpule jõudma. Wõimalik, et mägestikust jooksis alla orgu maa-alune jõgi ja lähenes siin maapinnale. Cameron oli selliseid kõrbeimesid kuulnud.

Wesi elustas Cameroni langemat lootust. Aga see oli lühike lootus. Warreni jõud oli täiesti otsas.

Sportlast: rongikäik läbi linna staadioni awamis. le.

"Mina laul on lauldud. Ära sina viivita,"
 sõistatas ta. "Mine, mu poeg, mine!"

Siis kukkus ta maha. Cameron tõmbas ta
 august välja ja kandis ta kaljuserva alla war-
 jatud kohta. Kuna ta nõnda oma sureva sõbra
 kõrval istus, märkas ta kaljuseinal äkki kirjuid
 joonistusi. Mitte esimest korda leidis ta kõrbes
 enneajaloolise rahva jälgi. Siis võttis ta
 wanas harjumuses ühe kivitüki kätte ja waat-
 les seda. Kivi raskus sundis teda seda uuesti
 silmitsema. Kivi wärv oli isäralik must. Ta
 kaapis musta kivi maha ja leidis — kulla.
 Ümberringi oli neid musta kive hunikupaupa,
 ja kõigis neis peitus kuld.

"Warren! Waata! Koba! Kuld!"

Uga Warren polnud iial hoolinud kullast,
 ja nüüd olid ta silmad pimestunud.

"Mine — mine!" sõistatas ta.

Cameron waatas üle oru halli pinna
 ja midagi temas, midagi kummialist, põh-
 justas teda pühalikku töotust andma.

Siis tegi ta kullaleiu märgiks mõned
 kivi- jambad. Ja kui see sündinud, seisis
 ta viivitades meelemärfufeta Warreni
 kõrwal.

Sekundid möödufid — muutufid tun-
 dideks. Cameronil oli weel küllalt jõudu
 katset teha ja välja kõrbesse minna. Aga
 see arusaamatu midagi, mis teda ajanud
 Warrenile töotust andma, hoidis teda
 langemud kaaslaste kõrwal kinni. Ta nägi,
 kuidas päike looja läks ja õõ tuli.

Cameron walwas. Kui pikad tunnid
 möödufid, ällatas teda lohutaw tunne,
 et tal waja ei olnud igawesti unega wõi-
 delda. Tõusis kuu. Waikus walbas kõrbe.
 Siis sõistatas talle ta arusaamatu midagi,
 et ta üksi on. Ta ei oleks pidanud waa-
 tama waitfele näole oma kõrwal.

Aga üks teine nägu jälgis Cameroni
 — ühe naise nägu, ja ta palwetas armu
 ühele naisele ja ta lapse õnne eest. Oma
 ja tütar wiibifid ta lähedal. Meg ja kau-
 gus olid kustutatud. Tal oli usk — ta
 nägi tulewikku. Minewiku heied, mis ta
 patuga seotud, lahenefid siin kõrbes.

Itüüd wõttis Cameron tastust waitfese
 plekkarbi, awas ta ja wõttis sellest välja
 kokkupandud dokumendi. Temal oli sulg
 kaapas, ja nüüd kirjutas ta mõned sõnad
 paberile, tindi asemel werega. Kuu wal-
 gustas teda. Ja kui ta paberi jälle karki
 pani, siis asetatas selle kaljusimfile. Seal
 pidi ta puhkama hoolimata tolmust, niis-
 kusest, palawusest, ajast. Kui kaua juba
 olid need joonistufjed seal kaljul näha?
 Kõrbes teid ei olnud, ja alati muutis kõrbe

oma nägu. Cameron nägi looduse muutuwat
 tuju — liiw lendab ja puhub ja tuhniß ning
 matab, weewood purustawad ja kärestawad,
 kaljud kõdunewad palawuses ja wihmas, kivi-
 lawiinid kukuwad, kaktusefseemned weerewad
 tuules, hakkawad kinni lõhedesse ja lõhestawad
 kalju oma juurtega. Nastad mööduwad. Ca-
 meron arwas neidki nägewat, arwas nägewat,
 kuidas saatus juhü ühe lapse siia kadunud kõr-
 besse, kust ta leiab rikkuse ja armastuse ja oma
 isa haua.

Cameron kattis oma kaaslaste tumeda, waitfe
 näo kuu kahwatu walguje eest.

Selle teoga kaotas ta ühenduse tõsise eluga.
 See langes temast — lõplikult. Tumedates
 unenägudes arwas ta nägewat oma hinge. Dõ-
 sulas halliks päewaks ja tuli jälle tagasi, tont-

likult ja tumedalt. Ja siis, kõrbemaastiku hiiglatühjusest, vaikusest ja ääretusest, tulid esile rahu wainud. Majesteetlikult ümbritsefid nad teda pühalikus käigus ja laotasid temale oma kiretuma rõõmsuse.

1.

W a n a d s õ b r a d.

Richard Gale ütles enesele, et ta wiibimine läänes täpselt selliseks kujunenud, milliseks ta

seal elawamat elu leida. Tema ei küsinud sellest, mis temaga sündis. Kuudepikkused rännakud ja asjatunud tegewuse otsimised olid Richardi wiinud isaarwanisele.

Ühel õhtul oktoobri algul pärast pimeduse saabumist jõudis Richard Casitasse. Ullatudes nägi ta, et see linnakene üsna tähtsufeta oli. Raudteejaama ees kiveles kari rahutuid mehiklasi, laiad sombreroed peas. Galel oli tunne, nagu wiibiks ta mõõrjil. Tähtise aja pärast

Pärnu staadioni awamisel esines Tallinna naiswõimlejate esindusgrupp. Meie pildil osa naiswõimlajaid Pärnu mererannal. Esimeses reas keskel Eesti iluduskuninganna prl. Meta Kelgo.

ifa seda emustanud — otstarbetuks ja sihitumaks ümberkolamiseks ja unistamiseks.

Sarnane, ainult tõsisem ja võib olla ka pifut meeleheitlikum kawatjus oli Gale kannud piiri ääre. Juba mitu aega olid ajalehed teateid toonud mehisiko revolutsioonist, siisijõja sündmustest, ameerika ratsawäe wahisõitudest rahwuswahelise piirini, wõitlustest cowboyde ja mäsajate wahel, rüüstajatest ja bandiitidest. Meid kuulujutte sirwis Gale skeptiliselt. Aga kuna tal Montanas, Wyomingis ja Kolorados õnn ja seiklused olid puudunud, siis oli ta edeli juunas Arizona piiri poole rännanud, lootes

nägi ta mõnda ameerika tüüpi meest ja ütles, et nad ta pakid hotelli wiiks. Nad läksid laia, hästiwalgustatud tänavat mööda; pahemal ja paremal pool seisid majad säravate akendega. Juimesed, kes temale vastu tulid, olid suuremalt osalt mehiklased. Tema juht seletas talle, et Gita vähem osa seiswat Arizonas, teine osa Mehikos, ja enam mitmest tuhandest elanikust kuuluvat linna Iounaküljele, mis olla piiriks. Edasi jutustas ta, et sel päewal mäsajad linna tulnud ja seal suure ärewuse sünditanud.

Galel oli raha peaaegu otsas ja sellepärast

pööras ta kallimale hotellile selja ja küsis juhitl odavamalt. Kui see leitud, vahetas Gale oma reisiriietised kõvemate vastu ja tõmbas jalgaäärfaapad.

„Üm, olen peaaegu malfujõuetu,“ pomises ta oma ette. „Jsa ütles, et ma sentigi ei teeni, ja selles on tal siamaani olnud õigus. Ja ta tõendas veel, et ma kui peksitud koer koju tulen. Selles ta eksib. Enne waja veel siin mehhihlastelimas maadata, mis teha on.“

Ta läks pikka kõrget, walgekslubjatud koridori mööda edasi ja jõudis suurde saali, mis, kui billard, haarilett ja pingid maha arwata, wälja nägi nagu suur õu. Põrand oli kiwist, seinad sawist ja suured aknad lastsid endid awada nagu ukseid. Sinine suits täitis tuba. Gale kuulis billardimurade plaginat ja klaukside kõinat ümberpiiratud haariletti ees. Mehhihlastel paljaste säärtega ja sandalid jalas istusid õlg õla kõrwal mehhihlastega, kel mustad ja punased mantlid seljas. Mõned kandisid ka sinised mündreid, kuldutud õlgade küljes; nende wõõ küljes rippusid remolwrid luust käepidemetega. Need olid wististi ruralid politsseinikut. Siis oli seal veel paar ameeriklast mustade habemetega ja tooreste nägudega, kes wäikseste laudade ääres mängisid wõi joid. Billardite ümber seisid nooremad mehed, kellest mõned jalgadel tuitusid. Khabikse riidetatud ratsawäelased tulid ja läksid.

Saali lüpal, üldiseft kirewuseft pisut eemal, wiibisid ühe wäikse laua ääres kuus meest. Neli neist istusid, laks seisid. Ja kahele wiimasele waatas Gale. Terwad näojooned, päewitunud näod, läbitungiwad silmad, suured, saledad kehad, rahulik, pikaldane, ühesugune kehahoid — oleks neid tingimata tembeldanud cowboydeks, ka ilma nallidega ehitud sombrerogeta, kirju kaelarätikuteta, säärsaabasteta ja suurte hõbekannisteta. Gale nägi ka, et mehed remolwreid kandisid, ja see tegur wapustas pisut ta aimduft moodsaft läänest. Müüd näisid wõitlusel piirimail tema arust tõenäolisemad. Ja ootuskriks wärin läbistas ta keha.

Ta sõi kõrwal restoraanis, ja kui ta kõrtsi jälle tagasi tuli, pörkas ta ühe mehhega, kes sõjamehe mautlit kandis, kofku. Mõlemad wabandandisid kofhe. Gale tahtis edasi minna, kui teine jahmatades peatas ja hüüdis:

„Gale?“

„Dige,“ wastas Gale imestades. „Aga mina ei tea, kes teie olete.“

Ta ei saanud mehe nägu näha, sest et mehel laia äärega kübar sügawal peas oli.

„Sumala eest — Dick! Kui see pole suurepäranne! Sa ei tunne mind?“

„Olen teie häält kord kuulnud. Wõib olla, et tunnen Teie ära, kui kübara peast wõtate.“

Wastuse asemel haaras mees äkki Dick Gale käest kinni ja tõmbas ta restoraani. Seal lihtas ta kübara otsaotsiselt, ja Dick waatas ilusale päewitunud näole.

„George Thorne! Sumal olgu mulle —“

„Wait. Sa ei tarwitse nii kõwasti karjuda,“ kattsatas teine kinni kahmates ta käest, mille Gale talle vastu firutas. „Mind ei tohi siin tunda. Mul on seks põhju. Pead kofhe kumma. Aga tore on siin jälle näha! Wiis aastat, Dick, wiis aastat, kui ma siin nägin kogu jalgpallimeeskonda Wisconsinis maha pörutawat.“

„Ara tuleta mulle jeda meelde,“ wastas Dick naerdes. „Weaksin kihla, George, et meie jälle nägemine mulle enam rõõmu teeb kui sulle. See on minu arust arutu pikk aeg. Sina teed müüd sõjawäes, mis?“

„Jah. Teenin siin üheksandas ratsarügemendis. Aga — noh üks puha kof. Mis teed sina siin? Waatasin parajasti sinu kiristikku. Ega sa ometi siin Sumalast mahajäetud kõrbes ei taha hakata kullaotsijaks wõi karjakaswatajaks?“

„Ausõna, George, mina tean sama wähe kui sina, miste wõis ma siin wiibin.“

„Wälk ja pauk!“ Thorne toetus toolitoele. Hämmastus ja mure peegeldusid ta näos. „Mis pagan on siis lahti? Sinu wanal on ju palju raha! Dick, kas oled sa eksiteele sattunud?“

Tunnete wõog jooksis Galeft läbi. Kui hea oli sõpra kohelda, kellega sai rääkida! Ta polnud seni veel märganud, kui üffit ta oli.

„Aga ma ei tea ifegi, George, milline tuul mu jüa ajas. Wanaga ei sattunud ma dieti mitte tulli. Aga — wõtaks pagan, ta pahan das minuga, häbistas mind nii, et plehku panin ja läände tormasin. Ta nimetas mind päewamargaks, hellitatud wafikaks, kes nälga sureb, kui ta enesele ise peab leiba teenima. . . Noh, üks kof! Kodust plehku pannes ei teadnudki ma, mis minuga oli. Müüd aga, George, müüd usun, et jeda tean. Olin rikka mehe poeg — hellitatud, ifeseiswufeta, kes raha wäärtust ei tunnud. Ma pole seni eneses veel aimufki wõimet leidnud, millega leiba teenida. Näib, nagu ei oskaks ma kätega midagi peale hakata. See on kole. Aga müüd on mul raha otsas. Ja mul on nõu loomaajajaks hakata wõi kullaotsijate hulka minna wõi mingifugust teist teenisust otsida — wõib olla ifegi mässajatega ühineda.“

„Aha! Urwasin juba, et selle mõtte saad,“ ütles Thorne pead raputades. „Noh, jäta see. Mu armas pois, Mehhihos sünnib kofifugu asju. Meie mehed Ühisriikides ei märkagi jeda. Aga teisel pool piiri on kof seganini: fanaa,

rilised revolutsioonärid, wiletsa palgaga sõditid, fisisfojapidajad, rüüstajad, rööwliid, bandiidid karjas, nälgivad peonid tuhandeid ja neid ning naised elawad alalises hirmus. Kogu Mehiko on nagu üks ta wulkaanidest — võib iga filmapilk lõhkeda ja põrgu tuld sülitada! Nra tee jeda wigu, et mäsajatega ühined. Seal sa hukutsid. Mehiko alam kiht wihkab meid ameeriklasi — hoidku nad mäsajate woi walitjuse poole. Mäsajate hulgas idas, Agua Prietas ja Juarezis, leidub palju ameeriklasi. Chihuahuas wõitles Orozco, ja ma usun, tema ostab söda pidada. Siin aga satud sa Sonorasse, mäeförbesse, kus on orjade ja Zaki-indiaanlaste kodumaa. Igal pool möllab forraldamata mäsi. . . Meie patrulleerime piiri ääres. Ja mis me teeme, on suur blöss. Washing-

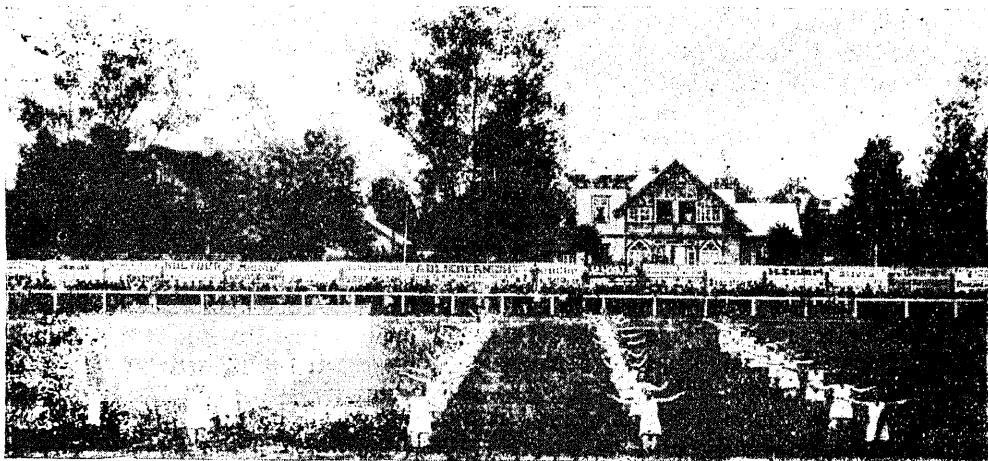
pool seisib, ja waatas iga paari hetke järele wälja. Sama tihti waatas ta kella.

Need üksitasjad tegid Gale pikkamisi rahutuks.

„Mul on mulje, et sa rahutu oled, George,“ ütles ta.

„Mäletan, et olid alati külmawereline, keda ükski rahutuks ei teinud. Kas on sõjateenistus siin muutunud?“

Thorne naeris. See oli kummaliselt kole naer. Hoolimata naer, kust wälja kajas liialdatud ärewus. Ta tõusis, tellis jooki, wiskas keinerile raha kätte, waatas esiti kõrtsi, siis wälja tänawale. Maja sel kohal seisib weranda ja weranda ees rohuplats puude ning pöösas-tega! Thorne waatas eme ühest, siis teisest aknast. Ta liigutused olid kiired. Siis tuli ta

Tallinna naisvõimlejate grupi esinemine Pärnu staadioni avamispidustustel.

ton tunneb seisukorra tõsidust ja ei julge seda segada, kartes rahwuswahelisi seteldusi. Wõiksin sulle jutustada tosinatelt juhtumustest, mil oleksime pidanud rööwlitele üle piiri järgnema. Aga me peame wait olema. Muidugi taipad sa, mis see tähendaks, kui ameerika ratsawägi Mehikosse tungiks. Siis lähaks põrgu lahti! . . Minu kolonel on asjast kõige enam tüdinenud. Meie kõik oleme sellest tüdinenud. Istunne kui pääsirohku waadil. Ei wõi mäsajaid ja rüüstajaid takistada piirist üle tulemast. Itoh, mu teenistusaeg lõpeb pea. Weel kolm kuud, siis olen lahti. Võid uskuda, kui rõõmus ma selle üle olen, weel teistel põhjustel, kui sulle siin olen jutustanud.“

Thorne kannatas filmanähtawalt ägeda, waewalt sumbutatud ärewuse all. Ta nägu oli kahwatu, ta filmis wälkus sünge tuli. Ta oli ühe uksefarnase aäna alla istunud, mis tänawa

laua juure tagasi, toetas käed lauale, kumardus ja waatas Galele filma.

Olen laagerist ilma lubata lahkuud,“ ütles ta.

„Kas see pole raske süütegu?“

„Raske? Kui see wälja tuleb, olen täielikult kadunud. Mäsajad on linnas. Iga filmapilk võib tüli tulla. Mina peaksin walnis olema ja — kättesaadaw. Kui mu tegu selgub, pannakse mu puuri. See tähendab wiivitust, minu kawatjaste luhtumist — tähendab hukku.“

Sõnade ägedus pani Gale waikima. Thorne kumardas weel lähemale ja ta filmis wälkus furi walgus.

„Kas olime kord head seltsimehed?“

„Wististi,“ wastas Dick.

„Mis sa wastaksid, Dick Gale, kui ma sulle ütlen, et ma selles oma elu kriisis ühtki inimest nii hea meelega pole kohelnud kui sind?“

Tõsine pill, kirglik wärisew hää ei jätnud Dickile oma mõju awaldamata. Ta sirgus pisut ärewalt; kummaline, ei kunagi tuntuud karsitus ärkas ta südames.

„Ütleksin, Thorne, et sellest rõõmu tunnen.“

Lühike käepigistus, siis istusid nad jälle, pead laual koos.

„Kuule“, algas Thorne fosistates . . .

„Mõni päew tagasi — nädala eest — mis mulle näib aasta pikkune! — oli mul võimalus paari põgenejat aidata, kes Mehhihost Ühisriiki reisifid. Nad olid kõik naised ja üks neist kandis munnariideid. Zuhuslikult nägin ma tema nägu. See oli noore, ilusa neiu nägu. Ma märkasin, et ta teistest eemale hoidus. Ma haistisin saladust ja kui juhust tuli, küsisin ma temalt ja lubasin teda aidata. Tema wastas mulle mu wiletsa katse peale hispaania keelt rääkida sorawas inglise keeles . . . Tema oli täis hirmu põgenenud oma kodukohest, wäikesest linnast alt Sinaloast. Seal tegutsesid mäsajad laialt. Tema isa wangistati ja tema eest nõuti lunastusraha. Kui raha makstud, tapsid mäsajad ta. Nende mäsajate peameheks oli keegi bandiit nimega Rojas. Juba ammu enne rewolutsiooni algust olid jõukad kihid teda kartnud — ja peonid armastanud kõik kuulsad bandiidid rüüstasid rikkaid ja andsid wäestele kingitusi . . . Rojas nägi tüdart ja wiis ta wägivaldaga kaasa. Aga neil läks korda wahtidele maksu anda. Ta pääses weel enne kui talle midagi paha oli juhtunud ja warjas ennast sõprade juures. Rojas häwitas peaaegu terve linna, nii wäga otsis ta neiu. Siis riietus neiu munnariidesse ja reisib ratsa, postihohustega ja raudteega Casitasse.

Tema lugu wõlus mind ja ma ei suutnud toda mõõduwat pillu ta näole unustada. Temal wõle siin sõpru ega raha. Ta leab, et Rojas tema kannul on . . . Meie rääkisime raudteejaamas, kus kirew elu walitses. Olin weendunud, et keegi meid tähele ei pannud. Ma andsin talle nõu riideid wahetada, enne kui ta ootemaalilt lahkus. Ja ma soowitasin temale poisikesse, kes teda pidi juhtima. See tõi ta paraku siia majja. Mina lubasin õhtul tulla ja temaga ta seisukorra üle nõu pidada.

Tema tuli, Dick, ja kui ma teda nägin — kaotasin ma filmapill pea. Tema on ilusaim naine, keda ma iial näinud. Ta nimi on Mercedes Castanjeda ja ta kuulub ühte wanasse hispaania perekonda. Ta on wiibinud palju wälismail, räägib nii Prantsuse kui Inglise keelt. Tema on — aga ma pean seletama lühidalt.

Mõttele ometi, Dick, mõttele ometi! Ka Mercedes armus esimese pilguga. Minul on nõu te-

maga abielluda ja teda maa südamesse, piiri äärest kaugele wiia. See ei ole wõib olla kerge, sest teda walwatakse. Mõndki walwatakse. Mina ei saanud teda külastada, ilma et selle maja, maja naised oleksid näinud. Gjiotsa oli see wõib olla waid uudishimu — seljataga rääklemine. Wiimase kahe päewa jooksul on asi muutunud. Gile õhtust jaadik on mängus mingisugune sügaw mõju. Do, need mehhihlased on kawalad, sünged poisid. Neil on hispaania werd. Nad töötawad solajas, pimedas. Seisawad esiteks religioni, siis tulla, siis kire mõju all Rojas on oma sõpradele siin teateid annud. Gile on tema föriolõikajate bande siia jõudnud, ja täna tuli tema. Seda kuubes tulin ma laagrist siia. Ja otsisin wälja preestri. See lubas siia tulla. Aga ma kardan, teda ei ole siia tulla lastud!“

„Thorne, miks ei abiellu sa kohe, ilma ennast sellisesse hädaohtu andmata?“ küsis Dick.

„Kardan, et see on hilja. Oleksin pidanud tegutsema eile. Waata, me oleme teisel pool piiri —“

„Meie wiibime praegu Mehhiho maa-alal?“ küsis Gale terawasti.

„Jah, wana sõber. See teeb asja keeruliseks. Rojas jatema poisid peawad Casita' oma wõimu all. Aga ka ilma mäsajatateta lööks Rojas minu plaanid sassi, wõtaks neiu ja põgeneks oma mägestikku, kus tal peiduurkad on. Kui Mercedesist tõesti walwatakse — kui teda tõesti kuantakse, ja seda usun ma kindlasti — siis kiputakse meile kohe siis majast lahkudes kallale, tapetakse minu ja wiiaffe neiu minema.“

„Armas Jumal! Sellised lood wõiwad sündida siin, kust Ühisriikide piir ainult kiwimisangu eemal seisab?“ küsis Gale umbusklikult.

„Ja, wõiwad sündida, seda ei tohi sa unustada. Ta ei näi teadwat, milline wõim on neil rööwlipealikkudel mehhihlaste üle. Mehhihos on bandiit umees. Teda kardetakse, kadesatakse ja armastatakse. Oma südames wõrdub ta rahmuslikele idolile, härjawiitlejale, matadorile. Sel raasil on meelik, werejanuline loomus . . . Noh, ja peakid Rojast nägema. Tema on ilus, julge, kõrk kurat, edewam wauft. Ghib ennast kuldpiitidega ja hõbeasjadega, mida ta iial jõuab kofku warastada. Tema oli üks neid rööwleid, kes Sinaload rüüstasid ja sealt poole miljoni wäärtuses raha ning wäärtasju kaasa wiisid. Rojas pillub raha nagu ta werd walab. Aga erilise kuulsus on tal kui naiseteroowil. Peoni tüdrukud peawad enestele auks temaga kaasa minna. Aga Rojas armastab rikkama klassi neiusid.“

Thorne pühkis higi, kahwatas ja waatas afnast wälja, enne kui edasi rääkis.

„Kaalutle nüüd seisukorda, milles Mercedes öieti viibib. Meie meestelt ma abi ei saa. Kuhu peatfin pöörama? Glanikud Mehiko pool küljes toetavad mässajaid. Mehed, nagu Rojas, on seal lugupeetud, üllad neiuud nagu Mercedes vihatud. Seal tehta kõik, mis võimalik, et Mercedes tema võinut alla saaks. Kui mul korda ei lähe Rojasel kawatsufi luhta ajada, siis on kõik otsas. Uga enne kui ma Mercedesel tema woli alla annan, lasen ma Rojasel maha — wõi tapan Mercedesel . . .

mid sel hetkel rääkida, aga ta pigistas sõbra kätt. Thorne näojume muutus. Meeleheide kadus ja asemel astus südamlik tänuilme.

Tasane kobin. Dick waatas üle sõbra öla ja nägi akna taga ilusat, julget, pilkawat nägu, kelle mustad filmad kurjas näos kiirgasid.

Dicki keha sirgus. Thorne käed läkfid rusikasle ja ta pööras näo järsku akna poole.

„Rojas!“ jofistas ta.

Algupärane algatus — päikese ja õhuwannid keset linna.

Hra Ed. Talwik'u wiiekordse maja katus W. Roosikrantsi tänawal on muudetud miniatüürseks mererannaks, millel wõib pikutada ja wõtta nii päikese kui õhuwanne. Silmale awaneb suurepärase waade linnale ja merele. Kahtlemata pakub see asutis nendele inimestele suure mõnususel, kes on sunnitud päewad weetma tolmuses linnas ja kellel puudub suwitamise võimalus. Seal on kasutada dushid ja lamamistoolid. Ka on olemas einelaud karastawate jookidega.

Selline on seisukord, wana sõber. Mul on aimult weel wähe aega. Mind wõidak wäe-jookfikuna wangistada. Rojas wiibib linnas. Ugun, mind walwati, kui siia tulin. Preester andis mu ära wõi ta peeti kinni. Mercedes wiibib siin majas, üksi. Ta ootab mind, sest mina olen ainus inimene, kes ta wõib päästa — päästa Rojasel eest . . . Juba natulise aja pärast lähed siin põrgu lahti. Dick, kas hoiad minu poole?”

Dick tõmbas sügawasti hinge. Tema kuudepikkune tarretus oli kadunud. Ta ei jaks-

2.

Mercedes Castanjeta.

Tõmmu nägu kadus. Dick Gale kuulis samme ja kannustekorinat. Ta läks akna juure ja nägi parajasti, kuidas üks mehiklane kõrtsi uksest sisse läks. Uga sellest lühikesest pilgust aitas mehe tundasaamisest. Teisel pool tänawat käisid mehed, teised toetusid postidele.

„Kas nägid teda? Kuhu ta läks?“ jofistas Thorne samuti akna juure astudes. „Need mehed seal wäljas, kel padruniwõõd risti üle rinna, on mässajad.“ (Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Olaf Gulbransson,

sünnilt rootslane, aga juba 25 aastat Saksa- maal kuulsam karikatuuri joonistaja, istub Münchenis restoraanis. Kõigi laudade juures sosistatakse, et kardetud hammustaja kohal on. Kaubandusnõunik Herz on juba ammu soovinud, et Gulbransson teda joonistaks. Tema pole sugugi ilus mees, aga ta on rikas ja mõjukas. Ta tõuseb, läheb Gulbranssoni laua juure, kumardab joonistaja ees ja sõnab:

„Olen õnnelik, et võin Teiega tutvuda, härra Gulbransson. Olen Teie kunsti suur austaja. Kas oleksite nii lahke ja joonistaksite minust hea karikatuuri? Hind on kõrvaline asi.“

Gulbransson ei arwanud waja olewat tõustagi, waid imes rahulikult oma piipu edasi. Ilma et seda suust ära oleks wõtnud, ütles ta:

„Mis jaoks peaksin ma Teist karikatuuri tegema! Nii hästi kui Teie isa ei taba ma Teid ometi!“

Paul Bourget,

prantsuse kirjanik, ütles kord, et ameeriklastel õieti wäga hea olla elada. Kui nad igawust tundwat, siis wõiwat nad mõni päew ajawiiteks uurida, mis nende esiisad on olnud.

„Õige!“ ütles Mark Twain. „Aga prantslas- tega pole lugu sugugi pahem. Nad wõiwad, kui see neile nalja teeb, järele uurida, kes nende isad on olnud.“

Mis on walm?

„Isa, mis on walm?“

„Walm on, kui kaks looma, ütleme kaamel ja eesel, üksteisega räägiwad, nagu meie praegu.“

Märkmed.

Hädatarwilikkude otsustamiste puhul ära lase ennast heidutada ei olukordade pahest ega wastaste waenulikkusest; iga uus päew juhib saatust ja waenlastelgi on nõrke silma- pilke. —

Westa inimestega, kellega sa enamasti ainult naljatoonil kõneled, ka asjalikult; see selgitab. —

Seltskondlistel läbikäimistel ära unusta õiget silmapilku lahkumiseks: tihti jäädakse walesti istuma. Elu ei salli laenutegemist järgmise päewa käest. —

Wastus.

Keegi wälismaalane küsib Mussoliinilt, mis- pärast ta d'Annunzio wastu nii helde on ja teda kingitustega üle külwab.

„d'Annunzio on õõnes hammas,“ wastas Mussolini; „tema tuleb wälja tõmmata wõi kul- laga täita!“

Töö.

„Päris häbiasi on, kui meie päewil peab tööd tegema!“

„Jah, selles on sul tuline õigus!“

„Päris Jumala nuhtlus on ta, see töö! Kui ilus oleks, kui masinaid nõnda täienda- taks, et ainult nupule tarwitseks wajutada ja masin käiks kogu“päewa! See alles oleks leiutus!“

„Tõesti, see oleks ilus! — Aga — — aga — kes peaks siis nupule wajutama?“

Ei maksa midagi.

„Hei, auto!“ wiipab Tõrts autojuhti. „Mis maksab sõit sadamasse?“

„Umbe sada marka.“

„Ja kui mu naine kaasa sõidab?“

„Sedasama?“

„Näed,“ pöörab isand Tõrts naise poole, „olen alati ütelnud, et sa midagi ei maksa!“

Noorus ja wanadus.

Noor olla tähendab unustada osata, wana olla mälestada.

Noor olla tähendab tahta, wana olla teada, et enam ei wõi.

Noorus on pilkehimuline, wanadus kibe.

Noorus loodab, wanadus kahetseb.

Noorus hüppab astmeid wahale jättes tre- pist üles, wanadus peatub igal astmel.

Noorus pillab õisi, wanadus kogub warise- nud wilja.

Abielu.

Koormat tuleb igas abielus kanda. Kuidas me seda kanname, see määrab meie sisemise wäärtuse. See määrab meie sisemise wäärtuse puuduse. Aga jõledus on armastusest ja usal- dusest palju rääkida. Neid peab tegudega tões- tama. See on mööduandew.

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	4.—	1 „ (2 nr.nr.)	„ —.80	1/2 „	5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	„ 2.25	Üksiknumber	„ —.40	1/4 „	2.50

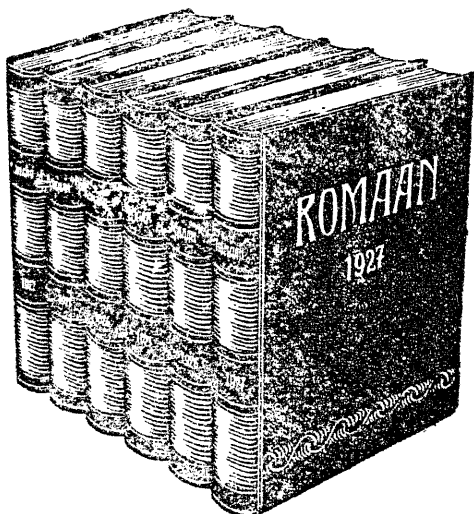
WÄLISMAILE:

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Wastutaw toimetaja P. Grünfeldt.

Wäljaandja Kirjastus-õfalihtsus „Kreng“.

Trükitud „Edu“ trükitöajas S. Kompassi t. 40, Tallinnas.

Täiendage oma raamatukogu
kõidetud „Romaan“ aastakäikudega:

Aastakäik	1922	llu- ja poolnahkkõites	7.—
"	1923	" "	9 —
"	1924	" "	950.
"	1925	" "	950.
"	1926	1927 ja 1928 a.	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suurematest rmtkpl. ja talitusest, **Müürivahe tän. 16, telefon 12-53**

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

Olles saavutanud Londonist värviküllaseid suveriideid oman kaunima lootuse soovitada neid oma lugupeetud — tellijaskonnale. —

Austusega **M. Johanson.**

Päikese- ja õhuvannid

V. Roosikrantsi tän. 3 katusaias, 5 korral,
avatud kella 8 homm. kuni kella 8 õhtuni.

Meestele:

Pühapäeval

Teisipäeval

Neljapäeval

Laupäeval

Naistele:

Esmaspäeval

Kesknädalal

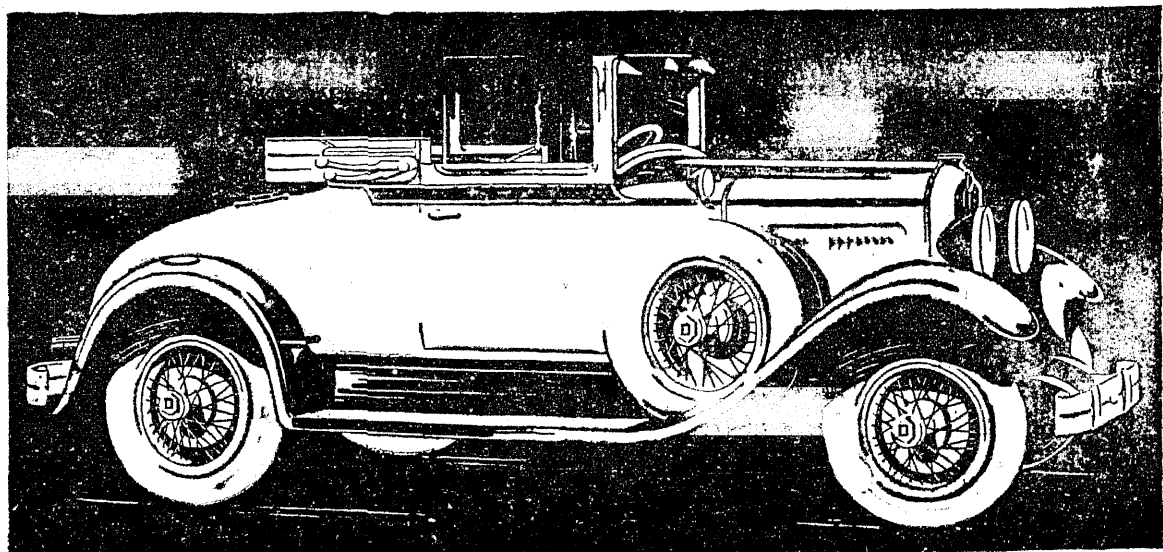
Reedel

Dush — Lamamistoolid.

DURANT

pakub rea häid vankreid madala hinnaga, 1929. a. mudeleid

4. edasikäigu kiirusega (vaikne kolmas- ja kiirkäik).

DURANT SIX „60“ Cabriolet.

DURANT „40“ 4-sil. 10/36 h. j. Continental Red Seal mootor, alumiiniumkolbid, Tillotsoni ökonoomne karburator, Bendix kindlad 4-ratta pidurid, vagane kere, ruumika keresisemus, peenendatud väljatööstus, ilusam joontes ja värvides. Telgedevahe 107".
Touring, 5 istm. Kr. 3550.— 4-uksega Sedan Kr. 4350.—

DURANT SIX „60“ luksuslikum madalahinnaline 6-silindriline, 12/43 h. j. Lanchester võnketasandaja, tõukekõrvaldajad, hea teovõimega, mida ei kehasta ükski vanker tema klassis. Telgedevahe 109".
Touring, 5 istm. Kr. 3900.— 4-uksega Sedan Kr. 4760.—

DURANT SIX „66“ on madalaimahinnaline 4 edasikäigu kiirusega vanker maailmas, mis pakub luksuse ülima viimistluse ja suurima kasutamiskokkuhoiu, 12/47 h. j., 2,84 mtr. (112") telgedevahega.
Touring, 5 istm. Kr. 4650.— 4-uksega Sedan Kr. 5650.—

DURANT SIX „70“ on suurim 6-silindriline nelja edasikäigu kiirusega vanker Durant-autode reas; 15,65 h. j. 3,03 mtr. (119,) telgedevahega.

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÜÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.